

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

19. szá

VIII. Évfolyam.

HURCZESZTA

Budapest, Erzsébet-körút.

Royal Nagy Szálló

ELSŐRENDŰ SZALLÓ.
Szobák villanvilágítással és szolgá-
lattal a fről feljebb.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII. Erzsébet-körút 6. sz.

JELENET TRILBYBÓL.

Fenyvesy Emil Svengali — Delli Emma Trilby szerepében.

Dr. LENGIEL Fr.-féle Nyirfabalzsam.

Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfúrjuk, emberemlékezet óta mint a legkitűnőbb szépitő-szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv, a feltaláló utasításai szerint, balzsammá alakítatik át, csak akkor nyer ugyszólván csodálatos hatást.

Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevétlenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ez által fehérré és gyöngéddé válik.

Ezen balzsam kisimítja az arczon a ráncokat és himlőhelyeket, ifju arczzint, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdéséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt eltávolítja a szeplőt, májfoltot, anyajegyeket, orrverességet, bőratkát, s a bőr minden más egyéb tisztátalanságát.

Ára egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Kapható minden jobb gyógyszerárban.

A nyirfabalzsam hatását előmozdítja a **Dr. LENGIEL**

Opo-Crémje, egy adag 60 kr. és

Dr. LENGIEL Benzoe-szappana 60 és 35 kr.

Főraktár: **TÖRÖK J. gyógyszerháza**

Budapest, Király-utca 12. szám.

Legjobb a
BŐRRE
Dr. Graf BORGLYERIN.
Törvényesen védett árnyegy!

Illatos vagy szagatlan.

BYROLIN

Törvényesen védett árnyegy!

1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/8, 1/10, 1/12, 1/15, 1/20, 1/25, 1/30, 1/40, 1/50, 1/60, 1/75, 1/100, 1/120, 1/150, 1/200, 1/250, 1/300, 1/400, 1/500, 1/600, 1/750, 1/1000, 1/1200, 1/1500, 1/2000, 1/2500, 1/3000, 1/4000, 1/5000, 1/6000, 1/7500, 1/10000, 1/12000, 1/15000, 1/20000, 1/25000, 1/30000, 1/40000, 1/50000, 1/60000, 1/75000, 1/100000, 1/120000, 1/150000, 1/200000, 1/250000, 1/300000, 1/400000, 1/500000, 1/600000, 1/750000, 1/1000000, 1/1200000, 1/1500000, 1/2000000, 1/2500000, 1/3000000, 1/4000000, 1/5000000, 1/6000000, 1/7500000, 1/10000000, 1/12000000, 1/15000000, 1/20000000, 1/25000000, 1/30000000, 1/40000000, 1/50000000, 1/60000000, 1/75000000, 1/100000000, 1/120000000, 1/150000000, 1/200000000, 1/250000000, 1/300000000, 1/400000000, 1/500000000, 1/600000000, 1/750000000, 1/1000000000, 1/1200000000, 1/1500000000, 1/2000000000, 1/2500000000, 1/3000000000, 1/4000000000, 1/5000000000, 1/6000000000, 1/7500000000, 1/10000000000, 1/12000000000, 1/15000000000, 1/20000000000, 1/25000000000, 1/30000000000, 1/40000000000, 1/50000000000, 1/60000000000, 1/75000000000, 1/100000000000, 1/120000000000, 1/150000000000, 1/200000000000, 1/250000000000, 1/300000000000, 1/400000000000, 1/500000000000, 1/600000000000, 1/750000000000, 1/1000000000000, 1/1200000000000, 1/1500000000000, 1/2000000000000, 1/2500000000000, 1/3000000000000, 1/4000000000000, 1/5000000000000, 1/6000000000000, 1/7500000000000, 1/10000000000000, 1/12000000000000, 1/15000000000000, 1/20000000000000, 1/25000000000000, 1/30000000000000, 1/40000000000000, 1/50000000000000, 1/60000000000000, 1/75000000000000, 1/100000000000000, 1/120000000000000, 1/150000000000000, 1/200000000000000, 1/250000000000000, 1/300000000000000, 1/400000000000000, 1/500000000000000, 1/600000000000000, 1/750000000000000, 1/1000000000000000, 1/1200000000000000, 1/1500000000000000, 1/2000000000000000, 1/2500000000000000, 1/3000000000000000, 1/4000000000000000, 1/5000000000000000, 1/6000000000000000, 1/7500000000000000, 1/10000000000000000, 1/12000000000000000, 1/15000000000000000, 1/20000000000000000, 1/25000000000000000, 1/30000000000000000, 1/40000000000000000, 1/50000000000000000, 1/60000000000000000, 1/75000000000000000, 1/100000000000000000, 1/120000000000000000, 1/150000000000000000, 1/200000000000000000, 1/250000000000000000, 1/300000000000000000, 1/400000000000000000, 1/500000000000000000, 1/600000000000000000, 1/750000000000000000, 1/1000000000000000000, 1/1200000000000000000, 1/1500000000000000000, 1/2000000000000000000, 1/2500000000000000000, 1/3000000000000000000, 1/4000000000000000000, 1/5000000000000000000, 1/6000000000000000000, 1/7500000000000000000, 1/10000000000000000000, 1/12000000000000000000, 1/15000000000000000000, 1/20000000000000000000, 1/25000000000000000000, 1/30000000000000000000, 1/40000000000000000000, 1/50000000000000000000, 1/60000000000000000000, 1/75000000000000000000, 1/100000000000000000000, 1/120000000000000000000, 1/150000000000000000000, 1/200000000000000000000, 1/250000000000000000000, 1/300000000000000000000, 1/400000000000000000000, 1/500000000000000000000, 1/600000000000000000000, 1/750000000000000000000, 1/1000000000000000000000, 1/1200000000000000000000, 1/1500000000000000000000, 1/2000000000000000000000, 1/2500000000000000000000, 1/3000000000000000000000, 1/4000000000000000000000, 1/5000000000000000000000, 1/6000000000000000000000, 1/7500000000000000000000, 1/10000000000000000000000, 1/12000000000000000000000, 1/15000000000000000000000, 1/20000000000000000000000, 1/25000000000000000000000, 1/30000000000000000000000, 1/40000000000000000000000, 1/50000000000000000000000, 1/60000000000000000000000, 1/75000000000000000000000, 1/100000000000000000000000, 1/120000000000000000000000, 1/150000000000000000000000, 1/200000000000000000000000, 1/250000000000000000000000, 1/300000000000000000000000, 1/400000000000000000000000, 1/500000000000000000000000, 1/600000000000000000000000, 1/750000000000000000000000, 1/1000000000000000000000000, 1/1200000000000000000000000, 1/1500000000000000000000000, 1/2000000000000000000000000, 1/2500000000000000000000000, 1/3000000000000000000000000, 1/4000000000000000000000000, 1/5000000000000000000000000, 1/6000000000000000000000000, 1/7500000000000000000000000, 1/10000000000000000000000000, 1/12000000000000000000000000, 1/15000000000000000000000000, 1/20000000000000000000000000, 1/25000000000000000000000000, 1/30000000000000000000000000, 1/40000000000000000000000000, 1/50000000000000000000000000, 1/60000000000000000000000000, 1/75000000000000000000000000, 1/100000000000000000000000000, 1/120000000000000000000000000, 1/150000000000000000000000000, 1/200000000000000000000000000, 1/250000000000000000000000000, 1/300000000000000000000000000, 1/400000000000000000000000000, 1/500000000000000000000000000, 1/600000000000000000000000000, 1/750000000000000000000000000, 1/1000000000000000000000000000, 1/1200000000000000000000000000, 1/1500000000000000000000000000, 1/2000000000000000000000000000, 1/2500000000000000000000000000, 1/3000000000000000000000000000, 1/4000000000000000000000000000, 1/5000000000000000000000000000, 1/6000000000000000000000000000, 1/7500000000000000000000000000, 1/10000000000000000000000000000, 1/12000000000000000000000000000, 1/15000000000000000000000000000, 1/20000000000000000000000000000, 1/25000000000000000000000000000, 1/30000000000000000000000000000, 1/40000000000000000000000000000, 1/50000000000000000000000000000, 1/60000000000000000000000000000, 1/75000000000000000000000000000, 1/100000000000000000000000000000, 1/120000000000000000000000000000, 1/150000000000000000000000000000, 1/200000000000000000000000000000, 1/250000000000000000000000000000, 1/300000000000000000000000000000, 1/400000000000000000000000000000, 1/500000000000000000000000000000, 1/600000000000000000000000000000, 1/750000000000000000000000000000, 1/1000000000000000000000000000000, 1/1200000000000000000000000000000, 1/1500000000000000000000000000000, 1/2000000000000000000000000000000, 1/2500000000000000000000000000000, 1/3000000000000000000000000000000, 1/4000000000000000000000000000000, 1/5000000000000000000000000000000, 1/6000000000000000000000000000000, 1/7500000000000000000000000000000, 1/10000000000000000000000000000000, 1/12000000000000000000000000000000, 1/15000000000000000000000000000000, 1/20000000000000000000000000000000, 1/25000000000000000000000000000000, 1/30000000000000000000000000000000, 1/40000000000000000000000000000000, 1/50000000000000000000000000000000, 1/60000000000000000000000000000000, 1/75000000000000000000000000000000, 1/100000000000000000000000000000000, 1/120000000000000000000000000000000, 1/150000000000000000000000000000000, 1/200000000000000000000000000000000, 1/250000000000000000000000000000000, 1/300000000000000000000000000000000, 1/400000000000000000000000000000000, 1/500000000000000000000000000000000, 1/600000000000000000000000000000000, 1/750000000000000000000000000000000, 1/1000000000000000000000000000000000, 1/1200000000000000000000000000000000, 1/1500000000000000000000000000000000, 1/2000000000000000000000000000000000, 1/2500000000000000000000000000000000, 1/3000000000000000000000000000000000, 1/4000000000000000000000000000000000, 1/5000000000000000000000000000000000, 1/6000000000000000000000000000000000, 1/7500000000000000000000000000000000, 1/10000000000000000000000000000000000, 1/12000000000000000000000000000000000, 1/15000000000000000000000000000000000, 1/20000000000000000000000000000000000, 1/25000000000000000000000000000000000, 1/30000000000000000000000000000000000, 1/40000000000000000000000000000000000, 1/50000000000000000000000000000000000, 1/60000000000000000000000000000000000, 1/75000000000000000000000000000000000, 1/100000000000000000000000000000000000, 1/120000000000000000000000000000000000, 1/150000000000000000000000000000000000, 1/200000000000000000000000000000000000, 1/250000000000000000000000000000000000, 1/300000000000000000000000000000000000, 1/400000000000000000000000000000000000, 1/500000000000000000000000000000000000, 1/600000000000000000000000000000000000, 1/750000000000000000000000000000000000, 1/1000000000000000000000000000000000000, 1/1200000000000000000000000000000000000, 1/1500000000000000000000000000000000000, 1/2000000000000000000000000000000000000, 1/2500000000000000000000000000000000000, 1/3000000000000000000000000000000000000, 1/4000000000000000000000000000000000000, 1/5000000000000000000000000000000000000, 1/6000000000000000000000000000000000000, 1/7500000000000000000000000000000000000, 1/10000000000000000000000000000000000000, 1/12000000000000000000000000000000000000, 1/15000000000000000000000000000000000000, 1/20000000000000000000000000000000000000, 1/25000000000000000000000000000000000000, 1/30000000000000000000000000000000000000, 1/40000000000000000000000000000000000000, 1/50000000000000000000000000000000000000, 1/60000000000000000000000000000000000000, 1/75000000000000000000000000000000000000, 1/100000000000000000000000000000000000000, 1/120000000000000000000000000000000000000, 1/150000000000000000000000000000000000000, 1/200000000000000000000000000000000000000, 1/250000000000000000000000000000000000000, 1/300000000000000000000000000000000000000, 1/400000000000000000000000000000000000000, 1/500000000000000000000000000000000000000, 1/600000000000000000000000000000000000000, 1/750000000000000000000000000000000000000, 1/1000000000000000000000000000000000000000, 1/1200000000000000000000000000000000000000, 1/1500000000000000000000000000000000000000, 1/2000000000000000000000000000000000000000, 1/2500000000000000000000000000000000000000, 1/3000000000000000000000000000000000000000, 1/4000000000000000000000000000000000000000, 1/5000000000000000000000000000000000000000, 1/6000000000000000000000000000000000000000, 1/7500000000000000000000000000000000000000, 1/100, 1/12000000000000000000000000000000000000000, 1/15000000000000000000000000000000000000000, 1/200, 1/25000000000000000000000000000000000000000, 1/300, 1/400, 1/500, 1/600, 1/75000000000000000000000000000000000000000, 1/1000, 1/1200, 1/1500, 1/2000, 1/2500, 1/3000, 1/4000, 1/5000, 1/6000, 1/7500, 1/100, 1/12000, 1/15000, 1/200, 1/25000, 1/300, 1/400, 1/500, 1/600, 1/75000, 1/1000, 1/1200, 1/1500, 1/2000, 1/25000

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre fr. 10.—

Félévre > 5.—

Negyedévre > 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— ② — Budapest, május hó 9. — ② —

Krónika.

Homo ferus.

— május 6.

A világtörténet legnagyobb csatáiban ontott vér meg a természet holt erőinek pusztítása nem borzasztja meg az embert. Mikor azt olvassuk, hogy a katalaunumi sikon kétszáz ezer vitézt vágott, szurt, ütött agyon alkalmasint ugyanannyi vitéz (mert akkor a hadakozás még személyes birok volt); mikor azt olvassuk, hogy a lissaboni földinduláskor negyvenezer életnek vetette végét a házak összeomlása és a kicsapó tengerár; mikor azt olvassuk, hogy a tűzokádó Krakatoa kitörésével járt kataklizma városokat, szigeteket nyelt el mindenestül, percek alatt legfeljebb szörnyűködünk, a nagy dolgokat halló Prudhomme komoly és ostoba álmélködésével, de nem támad bennünk semmi igazi érzelem. Vajon azért, mert régen volt, vagy messze volt, ami történt? Bizony nem azért. Hanem azért, mert világszemléletünk rendén valónak itéli, hogy a háború, a földindulás, az égszakadás emberhalállal járjon. Vagy lehetne az másképen? Hát van egyéb célja a hadakozásnak, a tengeráradásnak és a tüzes kőzápornak, mint hogy pusztítson? Belenyugszunk, elgondoljuk, hogy hálistennek, egyelőre nincs ilyesmitől tartanunk és tovább szijjuk a londresünket.

De iszonyodunk, mikor megcsap bennünket a modern katasztrófák: az életért egymást vakon ölő riadt emberek vérszaga. Idő és tér megszűnik. Az én tudtommal két boldogtalan teremtés: XVI. Lajos és Marie Antoinette esküvőjekor történt az első ilyen gyilkos szerencsétlenség: felrobbant az esti ünnepre összehalmozott tűzjáték és a tolongásban kétezer ember marczangolta, harapta, gázolta egymást agyon. A tűz maga csak keveseket ölt meg; de a halálnak félelme a sokaságot bősziült vadállatok csordájává tette, mely magamagát emésztette el undok, örült tusakodásában. Ha azon a népen a józan ész uralkodik, a haja szála sem görbül meg senkinek: mindenképp sértetlenül menekülhetnek a vész közeléből, a nagy sik mezőn, melynek nincsen korlátja. De a Homo sapiensből legott Homo ferus leszen, mihelyt a halál szemébe kell néznie.

Mikor színházak névtelen közönsége riadt meg a tűzlármától és vadállattá váltan tiporta le egymást a szűk karzati folyosókon és a mentők fáklyáinak fényé-

ben egy véres, füstös, fulladt embergombolyag feküdt, kuporgott, görnyedt, állt összeékelődve, — akkor is egy irtóztató közelséget, közösséget éreztünk. De bennünk lappangott a mindnyájunkban rejtőző arisztokrata: ezek csak *ők*, a karzat, a külváros, a mesteremberek, a nép, a katasztrófák anyaga... Csoda-e, ha ezek marták és tiprották egymást, bután, nyersen küzdve a létért... A földszinten, a mi földszintünkön ilyen nem történhetik. Nem. Mi nyugodtan vonulunk ki. A hölgyeket előre bocsátjuk. »Csak tessék, tessék... Nincs semmi veszedelem...« Mi soha sem válhatunk állatokká. Fél óra mulva talán gyűrött kabátban, de nyugodtan beszéljük vacsora fölött, hogy a második felvonás kezdetén tűzlárma támadt és csakugyan ég is az opera... Mi közünk hozzá? A gőzfejskendő dolga az.

És most a Faubourg Saint-Germain oktatott meg bennünket rá, hogy nyomorult és rettenetes fenevadak vagyunk mind, mi boldogtalan emberek. A Faubourg Saint-Germain, ahova gondolatunk is csak a méltatlanság érzetével mert szállani. »Hogy én önt az intim szalónomba vezessem be, édes Dumas? De hiszen legott nem intim és nem szalón többé, ha ön ott van!« És mégis mindnyájan ismerjük ezt a zárt, ezt a rejtelmes világot. Honnan? A Paul Bourget regényeiből? Hát látta ő? Nem látta. Semmit sem látott. Csak annyit látott, mint mi, egy-egy este, a Comédieban, a páholyok felé emelve a meszelátót, sejtelmes, szent ámulattal, mint ahogy a csillagász szegzi refraktorát a Mars felé. Ó, az más világ! Oda mi nem juthatunk soha! És mégis mintha belőle valók volnánk. Jártunk a hűvös, néma palotákban, bár a kapu nem nyílik meg előttünk. Érezzük a kert nagy nyárfáinak esti leheletét; jóbarátunk a gobelinek minden alakja; szeretjük a kis Louis XV. boudoir fakó butorait, tiszteletünk tárgya egy vénséges vén papagály, akinek okos tömpe fejét még Maria Antoinette is simogatta; alkonyatkor elmélázunk a zongora hangján, azaz, hogy nem is zongora az, hanem clavecin, finom hurjai Lully gavottejait zengik; aztán azok a komoly, szertartásos ebédek, a karos gyertyatartók világában, a házi pap *Benediciteje*... Az öreg asszonyok mind szentek, a menyecskék angyalok, a leányok tündérek, a férfiak hősök, az ifjak Árgyélusok... Ó dicsőséges, templomi fényű hagyomány a nyomorult, szürke napokban! Ó költőiség e csömörletes próza közepett! Ereklétisztelet él irántad a szivemben, bár nem sokkal többet tudok rólad, mint a kínai császár udvaráról; de hitem megalkotott, és épebb vagy ennél a hitvány világnál, mert szeretlek, mert

arisztokrata vagyok, én, akire a paloták kapusa is morgván sandit: »Mit ólálkodik itt ez a . . . ?«

És ők, az enyéim, akikhez az én száműzött lelkem álmodni jár, összegyülekeznek egy mosolygó tavaszi napon, a jótékonyág szent és bájos munkájában. Minden bazár izetlen és banális. Az övék örökké elmés, örökké új. Pompa, méltóság, szépség, milliom apró bűvös raffinement, ifjuság, dévaj kedv, — és vele mégis az az ódon, nemes melankólia, kimért udvari viselet és tömjén-illat . . . Mert ha nem is lóbáltak thuribulumokat, monseigneur ott volt, fölemelte fehér kezét és áldást adott a tarka-barka sátorokra, a virágos kalapokra, Worth toiletteire, a sűrű nénikék libegő szárnyu főkötőire, a fecsegésre, a pezsgőre, a japáni bábukra és az egész *oeuvre de charité* minden komoly, bohó, édes, gyönyörű semmisegeire . . . És mikor a monseigneur ibolyaszínű talárja kisuhogott az ajtón, megint vetni kezdi fodrait ez a tündöklő, zajos tenger. Folytatódik a *flirt* — ez az okos angol vivmány épugy beférkőzött a Foubourg Saint-Germainba is, mint az elektromos világítás — egy kis szőke marquise fekete szeme sóváran keresi: merre van Casal, ő fensége a hercegné egy kegyes szót mond a fiatal vicomtenak, aki mélyen meghajolva egy marék aranyat ejt a kosárába egy pohárka fine champagneért . . .

És . . . És forog a világ. A fényes, a boldog Párizs fölött tündöklök a májusi ég. Odalent az illatos, a színes csarnokban pedig durranik valami és egy láng csap föl. Mi az a durranás? Mi az a tűz? Nem kérde senki. De tudja mindenki, hogy ez a halál. Egy perc . . . és kezdődik a tusa, ezért a drága, ezért a potom életért. És nem olyan tusa, mint mikor két ellenség fegyverrel áll egymással szembe és azt mondja: vagy te, vagy én. Nem olyan tusa, mint mikor a batteria melinit-bombát lő a másik táborba, ahol a zászló csikjainak más a színe . . . Ó, ezek szép, okos és igazságos harczok. De itt, a sikét, vak, kába őrzöngésben, mikor mindenből kitör az okatlan fenevad, az *én*, és izommal, foggal, körömmel akarja kivívni létét, győzedelmeskedni akar a megsemmisülésen, mely az egyetlen, amit most az agyvelők elgondolni bírnak. Barátság? A flirtelő lyány meg a fiu birkózva küzd a semmiért, hogy merre jussanak ki; az athléta legyö-mörte azt a vékony kis teremtest, — egy véres selyemgombolyagon gázol át ezer láb — és maga diadalmasan rohan előre egy másodperczig, míg bele nem jut az esetek, a megfojtottak, a letiprottak, a senki, a-mindenki közé. Szerelem? Casal hatalmas két karja átfogja az ájult marquise derekát. Oroszlán dühe ég benne, hogy megmentse azt, akit imád . . . És míg a kis óramutató végigperczeg három vonalon, a hős okatlan, gyáva fenevad, ereje már csak magáért dolgozik, ott tép, marczangol a gyilkos marakodás közepett, egyedül, mint a többiek, míg nem kerül ő is alá, a többihez. Tisztelet? Az a fiatal, rajongó vicomte, aki kész vérét ontani a királyságért, és aki egy boldog szívdobbanással suttogetta: »*Attesse!* . . .« belevájja tiz körmét a hercegasszony nyakába — a buta ösztön azt sugallta belé, hogy így szabadul meg — egy pillanat alatt szörnyeteg lett, rettentőbb szörnyeteg, mint amit

képzelet kitalálhat, és élszenesedett két keze még mindig szoritja a fekete csigolyákat, mikor őket is kiássák a mefitikus bűzű füstjét csöndesen, jámborul, peccsenyesítő módjára eregető zsarátnok alól.

Ezek a szörnyetegek, akik ott viaskodtak, ezektől iszonyodik az ember. Mert érezi, hogy ezek az ő husából valók, ezek az ő másai; mert csak a véletlen hozta perczekbe telik, és ő is ép olyan, ép az. Szörnyeteg lakozik mindnyájunkban. Egy undok, vérengző és véres monstrem, akire gondolni is kétségbeesés. Vagy lehet egy élő isten, ha én ezzé változhatok? Lakozhat bennem az égnek örök tüzeből való lélek, ha pillanatok fordulásától függ, hogy elhagyjon ész, szeretet és minden, ami különbbé teszen az egymást faló veszett patkányoknál? És a halál révén ilyen mindenki? A megsemmisülést a szörnyetekség stádiuma előzi meg? És mikor haldoklom, viaszgyertya fényénél és ágyam körül sirva térdelnek az én szeretteim, abban az utolsó perczben, a mesgyén, szörnyeteg leszek? Vak, örült, gonosz démon? És tépnék a fogammal, hasitanék a körömmel, ha birnék? Hát csak a nyavalyás test gyöngesége adja meg nekem a kegyelmet, hogy ne legyen az agóniám egy förtelmes, vadállati dulakodás? Ez az igazi, az őszinte, a független én?

. . . Ne beszéljünk e borzasztó dolgokról. És ne bölcsekedjünk. Mert boldogok a lelki szegények. Menjünk el inkább, kiki a maga templomába, és hajtsuk le a fejünket alázatosan. És fohászokdjunk az istenhez, kinek kezében van az atómok és a világok sorsa; és ne fűrkéssze gyarló elménk, hogyan ver és áld az a nagy kéz . . . A vizcseppben vergődő infusoriumok és a világ-bíró fejedelmek egyforma szegények alatta. És gondoljunk ami gyászos királynénkra, akinek minden bibora régesrég feketére vált és nincsen rajta más piros, csak ez az egy friss csepp vér . . . Megint! Hányadszor? — Higyjünk a véletlen vigasztaló irgalmasságban. Mert amit tudnunk adatott, az kegyetlenség.

Jáakh.

Franciaországban annyi a frázis, hogy azok segítségével ideig óráig az ostoba is szellemes ember számba mehet.

Mme de Staël.

*

Mi és a mi gögünk az csak egy; mi és a mi erényünk az kettő.

*

Minden leánynak szárnyai vannak. Némelyiké angyalszárnyak, igen soké pillangószárnyak s a legtöbbé libaszárnyak.

Munkácsy Kálmán.

*

Az asszony olyan mint az árnyék, fut előled, ha követed, ellenben követ, ha te futsz előle.

Shakespeare.

*

Bálám óta valahányszor egy számár meg egy próféta vitába keveredett egymással, mindig a próféta lett a vesztes.

Jókai.

A könnyező asszony.

*Az érzelem hű szived elragadta,
És elrebegeted a panasz szavát,
S amint szárnyalt lelkednek indulatja,
Mit elfojtottál, mind kitört a vád!
Könny csillogott, könny barna szép szemedben!
Oh nem lehet-e könnyet elfelednem!
Szivembe hullott, ottan egyre ég
S még mélyebb szerelem ragad feléd.*

*Fölér e kömnyecsepp minden gyönggyel, ékkel.
Oly szent előttem könnyed, édesem!
Merengve nézlek lángoló részvéttel;
Mily hön szeretlek, mostan érzem!
Oh, nyujtsd felém, nyujtsd könyes, édes arcod,
Megenyhül hő csókomtól lelki harcrod;
A napsugár borus szivedre tűz
És minden árnyat, felleget elűz.*

*Ifjú szived be szomjas szerelemre
S el vagy hagyatva, meg nem értenek.
Hiába bolygasz teremről teremre,
Nem sírhatod el átkod senkinek.
Csak itt e szíven, mely oly teli bíval,
Amelyből egyre zendül, egyre bídal,
Reád csak itt vár, Lili, enyhülés;
Eléd itt tárul a menekülés!*

*Árvák vagyunk, oh, árvák mind a ketten,
A sors akarja: egymásé legyünk!
Borulj reám, szép asszony, önfeledten
S e pillanatban tárva áll egünk.
Akárhogy fordul, elborul a végzet,
El nem szakít tőled csak az enyészet!
Követlek egyre hívó csillagom —
Pályádat én soha el nem hagyom!*

*De fürteid megrázod szomorúan,
Reám emelve könnyező szemed
S én olvasok szünetlen e borúban,
A mig lehajtom végre fejemet.
Szivem a bí akárhogy tépi, üzi;
Maradj csak érintetlen, tiszta, szüzi;
Önvád ne bántsa soha lelkedet!
Töröld le, édes asszony, könnyedet!*

Varsányi Gyula.

Szerelem.

Irta: VÉRTESI ARNOLD.

A ketyegő fali óra hetet ütött. A fiatal asszony ijedten bontakozott ki az ölelő karok közül s eltolta magát a fiatal embert, ki érdekelve próbálta marasztalni:

— Csak még egy kicsit, édes.

— Nem, nem — ellenkezett hevesen a nő — ereszen engem; Jézusom! azóta már otthon van a férjem. Ha sokáig nem jövök, keresni fog. Azt hiszi, hogy a mamánál vagyok és ha ott nem talál...

Sietve megigazgatta gyűrött ruháját, magára kapkodta a kis köpenyt, a kalapot. A férfi segíteni akart neki, de a nő idegesen háritotta el a segítő kezét:

— Hagyja, maga csak hátráltat engem.

Gyorsan feltüzte kalapját, leeresztette fátyolát.

— Hát meg sem csókol, Berta? — szolt a férfi szemrehányólag.

A nő fölemelte fátyolát s egy futó csókkal bucsuzott.

Nem volt abban melegség, nem volt abban bensőség, csak egy siető asszony ideges nyugtalansága, a ki fél, hogy elkésik hazulról.

— Mikor látom újra, édes? kérdezte a férfi.

— Nem tudom — viszonzá ajkait harapdálva a nő.

— Holnap? Ugy-e, édes, holnap? esdekelt a férfi.

— Majd meglátom, ha lehet, — ígérte a nő, félig már az ajtóban állva.

Nem néztek az egymás szemébe, mert ott olvashatták volna, hogy ez már csak tettetés s hogy ebben a perczen egyikökben sem lángol a vágy a viszontlátásra. Csak olyan szerelem volt ez köztük, a melyet egy könnyelmű asszony s egy léha fiatal ember kötnek, nem gondolva a jövőre, nem törődve semmi egyébvel, csak a pillanat élvezetével.

Csak úgy véletlen ismerkedtek meg. Réthy Iván abban a házban lakott azelőtt, ahol Csapóék. Aztán valami társaságban találkoztak. Réthy Iván udvarolt egy kissé az asszonynak, csak éppen úgy szokásból, minden gondolat nélkül. Mikor este haza kísérte Csapóékat s azok meghívták, hogy látogassa meg őket, még akkor esze ágában sem volt, hogy ez az asszony, nem telik bele egy hét, már a karjaiba veti magát.

Szinte meglepetés számba ment Réthy Ivánnak ez a hódítása. Soha sem gondolta volna, hogy ily könnyű szerrel megkaphatni egy becsületes asszonyt, akinek jóra való, tisztességes férje van s két kis fia. Csaknem megvetést érzett iránta, amikor karjai közé szoritotta; de minthogy csinos és fiatal volt, hát mégis csak karjai közé szoritotta.

Már valami félév óta tarthatott köztük ez a viszony. Réthy Iván elköltözött a házból, ahol mégis nagyon szem előtt voltak s a város egész más részén, távoleső utcában egy butorozott szobát vett ki, melynek ajtaja mindjárt a kapu alatt nyílt. Oda észrevétlen be lehetett surranni s eltűnni megint.

Pillanat alatt kint volt az utcán Csapóné s gyorsan ment tovább. Alig lehetett látni itt-ott egy-két embert a csendes utcán, valami cselédfélét vagy valami öreg polgárt, a ki a kávéházból hazafelé ballagott vacsorára. Senki sem ügyelt a lefátyolozott karcsu női alakra, ki a gyéren pislogó lámpák félhomályában elsuhant mellettük. Mit bánták, hogy kicsoda, micsoda? Nem ismerték. Még csak az arczára sem voltak kíváncsiak.

De amint kiért a körutra, ott már élesebb világosság csapódott szemébe. Járó-kelőket is sűrűbben látott. Egyik-másik meg is állt s utána nézett: hová siet oly nagyon ez a csinos kis női figura?

Ő csak futott előre, összehuzva keblén kis köpeny-kéjét, mert kegyetlen hideg szél fujt ezen a márcziusi fagyos estén. Nagyon könnyedén öltözve jött el hazulról s most didergett, hogy szinte vaczogtak a fogai, ámbár az arca égett.

Haza gondolt s lázas nyugtalanság zaklatta. Bosszankodott, hogy oly sokáig elkésett s abból a bosszankodásból kijutott a szeretőnek is, kiből már teljesen kiábrándult. Inkább képzelő tehetőségét, mint vérét hevítette a bűn ingere s e perczen úgy érezte, mintha már alig kötné össze őket egyéb, mint a megszokás. Mintha alig érezne már gyönyört, mikor a lanyha, hidegvérű férfi megöleli, ki hiába titkolja édeskedő szavak alá szerelmének fogatkozását.

A fiatal asszony érzi, hogy az a férfi is megunt már őt s talán e perczen rosszkedvűen, fásultan, ásitozva jártatja az eszét azon, hogyan kellene szakítani. A szép Csapónénak még jobban ég az arca, mint az imént. Hát érdemes volt ezért megcsalni az urát?

Hát ennyiből állt mindössze a tilos szerelem boldogsága, melyért az ő ábrándos bolond szive úgy sóvárgott? Hát mi örömet hozott ez a változatosság az ő unalmas, egyhangu, hétköznapi életébe? Mit hozott egyebet, mint szorongást, félelmet, csalódást?

Remegve várja a villamos kocsit. Csak már otthon volna. Nem érti, hogy miért nem jön oly sokáig. Egész csoport ember gyült már ott össze a megálló helyen. Zugolódnak, bosszankodnak: már megint valami akadály? De Csapóné nem várhat. Így ácsorogva még jobban átfázik. És isten tudja, mikor jön az a villamos kocsi? Neki pedig haza kell sietni. Pénz sincs nála, hogy bérkocsiba ülhetne, csak az a husz-harmincz fillér. De nem is merne bérkocsiba ülni, valaki megláthatná s mit mondana ott-hon az urának? Olyan szerény kis hivatalnok felesége nem szokott kocsikázni.

Neki indul hát gyalog a könnyű ruhában, a kegyetlen hideg szélben, mely egész testét átjárja. Csaknem futva, lihegve tör előre. A szél jéghidegen csapkodja kipirult arcát, hevesen rángatja kis köpenyét. A lámpák fénye libeg-lobog, zörögnek a boltkíratok táblái s hajlongnak a járdák szélén a fák, melyeket ki akar csavarni a szél.

A fiatal asszony nagy erőlködéssel rohan a széllal szembe. Oly végtelen hosszúnak tetszik ma este ez az út. Csak előre, szaporábban, még szaporábban.

Kifáradva, lázasan égő arczczal, didergő testtel, haza ér végre. Férje, az a kövér, szelíd, jámbor ember, meg-simogatja szétkuszált haját, forró arcát:

— Szegény Bertácskám, hogy föl vagy hevülve! Nagyon siethetnél. És ebben a hideg szélben ilyen könnyen öltözve... Ejnye, ejnye!

Lopva, félénken lesi a nő, nem fogja-e faggatni férje, hogy hol járt. De annak eszébe sem jut az ilyen kérdés, csak azon töpreng, hogy ilyen hidegben, olyan könnyen öltözve!

— De hiszen nincs semmi bajom, — nyugtatja meg aggódó férjét a nő.

Pedig dehogy nincs. Érzi, hogy a feje olyan kábult, olyan nehéz s úgy zsibong ott bent a fejében valami. Szórakozottan hallgatja a férje locsogását s a gyerekek lármája is terhére van. Örül, hogy a kicsikék elálmosodtak, a cseléd majd lefekteti őket.

Ő maga is oly bágyadt. Alig várja, hogy a vacsorának vége legyen, A hideg is borzongatja még mindig a hátát, bár a szoba melegen be van fűtve.

Sokáig nem bir fölmelegedni az ágyban sem, csak a feje forró s a kidagadt erek kalapálnak lázasan a halántékain. Lassankint aztán átszáll a hőség egész testére, az a gyötrelmes, nyugtalanító, lázas forróság, mely nem

engedi elaludni. Csak forgolódik egyik oldaláról a másikra s afféle kábult félálomban zürzavaros képek tódulnak agyára, míg nehéz, szakgátott lélegzetébe nyögés vegyül, amit szeretne elfojtani, de nem tud.

Férje már harmadszor is fölkel a másik ágyból s lassan, lábujjhegyen, a világosságot eltakarva, oda megy, hogy megnézzé. A nő behunyta szemét, hogy ne lássa a férj aggódó, szomorú arcát, ki ott csóválja nagy kövér fejét; de mivel azt hiszi, hogy neje alszik, hát némileg megnyugtatta, ő is visszasompolyog ágyába.

Korán hajnalban már ismét talpon van a férj s aggodalmasan tipeg neje ágya körül.

— Elhivatjuk az orvost, lelkem.

— Nem, nem kell, — ellenkezik a nő.

Ingerülten utasítja el férje gondoskodását:

— Hagyj csak engem.

De bágyadt fejét alig bírja fölemelni, a lélegzete is oly nehéz s valahányszor köhög, úgy belenyilal az oldalába. Csakugyan beteg s hiába is ellenkezik, a férj elhivatja az orvost,

— Egy kis meghülés — szól az orvos megnyugtatólag.

De odakint megmondja a férjnek:

— Kérem, nagyon komoly a baj, erős tüdőgyulladás!

Másnap a beteg még rosszabbul lett. Leverten, aggódva jár körülte a férj s minduntalan kérdegeti:

— Bertácska, édes lelkem, hogy vagy? Könnyebben?

S megtapogatja kezét, homlokát, gyöngéden megigazgatja feleségének feje alatt az összegyűrt vánkoso-kat, szívszorongva rakja a hideg borogatásokat s egyre nézegeti az órát, hogy mikor kell beadni az orvosságot.

De szorgoskodását nem jutalmazza egy gyöngéd szó, egy hálás pillantás sem. A beteg asszony fásultan, hidegen, megvető tekintettel nézi a körülte mászkáló férjet. Visszariad kezének érintésétől s valami mély, benső undor rezeg át idegein, valami utálat e gyámoltalan ember iránt, önmaga iránt, minden iránt, amire csak fáradt agya gondolni tud.

Mégis, mintha egy pillanatig más gondolatok, más érzések szállnának át lelkén. Szokatlan érzések és csodálatos gondolatok. Tekintete férjére tapad. Ugy veszi észre, mintha szemei vörösek volnának. Sirt? Ez a férfi, akit ő oly rutul megcsalt?

És akkor oly ellágyulás vesz erőt a betegen, hogy maga is csaknem sirásra fakad. Keze lassan, félig önkénytelen kinyulik, mintha férje kezét keresné; de a másik perczen már félénken visszavonja kezét s félig nyílt ajka lezáródik. Megremegetti az a gondolat, hogy talán elárulhatná magát. A fal felé fordítja fejét s nem akarja látni urát; csak topogását hallja az ágy körül s az bántón izgatja fáradt idegeit.

Minden bántja, minden, amit csak lát maga körül, amire csak gondol. A férj, aki tehetetlenül ott sopánkodik, az az ostoba cseléd, ki báméskodva dugja be fejét az ajtón, a gyerekek, kiknek lármája behallatszik a másik szobából, ezek az egyszerű, szegényes butorok, ez az egész sivár, összehuzódó, takarékos élet, melyet folytatnak.

Aztán eszébe jut életének egyetlen kalandja, amikor lázas szívvvel kereste a boldogságot, az ismeretlen szerelmet. Vajjon gondol-e rá az a férfi? Vajjon busulna-e miatta, ha igazán meghalna?

Nyolczad napra kiterítve fekszik a ravatalon a szép fiatal asszony. Férje busan áll ott mellette és sűrűn potyognak könnyei.

— Istenem, istenem, miért vetted el tőlem? panasz-kodik zokogva.

S elmondja mindenkinek, milyen kedves, áldott teremtés volt az, milyen jó, milyen nemes, milyen okos. Soha, soha sem volt a világon még jobb és kedvesebb.

S a két kis gyerek is keservesen sir:

— Mama, mama!

A temetésre összegyűlnek az ismerősök. Réthy Iván is megjelenik, hogy kifejezze részvétét Csapó Balázsnak.

Mikor aztán a szertartásnak vége s a koporsót a kocsira emelik, mely után zokogva halad a lesujtott férj, Réthy Iván hazafelé sétál s miközben szivarra gyújt, a megkönnyebbülés érzetével fujdogálja a füstöt. Hiszen nem mondja, hogy nem sajnálja azt a szép fiatal nőt, de az embernek mégis jól esik, ha egy szeszélyes asszonytól megszabadul.

Egy gyászolóhoz.

*Meghalt, akit oly forrón szerettél,
Sokkal jobban mint önmagadat.
Boldog voltál, boldogtalan lettél,
Roskadozol a nagy kín alatt.*

*Köny áztatja halovány orcádat,
Zokogsz ott is, hol senki sem lát;
Ugy érzed, hogy örök lesz e bánat,
S öröm többé nem mosolyog rád.*

*Még az is fáj, hogy oly jó volt hozzád,
S keserű most, ami édes volt;
Mért nem volt rossz? Vennéd most nagy hasznát,
Ily kétségbe ejt a síri bolt.*

*Oh békülj meg! A szálló idővel
Száll felénk egy láthatatlan kéz,
Mely gyöngéden egy lány keszkenővel,
Könyeinket letörölni kész.*

*Letöröl az elsön csak egy csöppet,
S már egy könnyel szárazabb az arcz;
Másnap kettőt s aztán mindig többet,
És a szivben csillapul a harc.*

*Nem örökös a vérző sziv bitja,
Szomorkodót vigasztal az ég;
Régi hit ez, — és te is fogsz újra
Hiúmi, bizni, örüdeni még.*

*S nem bűn ez, bár fájdalmad önkénye
Fellázad most, hogy az úgy lesz majd;
Hogy törvény ez, az élet törvénye,
Mit az idő rajtunk végrehajt.*

Temérdek.

Krónika II.

Politika.

— május 7.

Mindenféle színű és szőrű osztrák urak jártak nálunk a héten s igen melegen, igen barátságosan szorítottak kezét magyar urakkal. Megköszönték a szives fogadást és köszönetet kaptak, hogy szivesek voltak hozzánk fáradni. Az ördög se hinné el, hogy azon a vegyes al-kvótabizottságon voltaképen hajba kaptak a magyarok az osztrákokkal.

S az ördög sem hinné el, hogy ugyanazok a sima, békés és udvarias urak oda át Ausztriában ököllet csapják a padot, obstrukciót csinálnak s vád alá akarják helyezni Badenit. Ugyanazt a Badenit, akinek Bánffy eladta Magyarországot, ami ha igaz, ércz-szobrot érdemelne az osztrákoktól minden nyelvrendelete mellett is. Mert a pénz beszél nemcsak nálunk, hanem Ausztriában is.

S az ördög sem hinné el, hogy ezek a nálunk járt szelid urak s azok a bécsi lármás urak halvány sejtelve nélkül cselekszenek annak, hogy mi történik. Dicséretükre mondjuk: más sem tudja. Legkevesbé Badeni gróf, akit a császár parancsa tartott meg helyén, noha nem tudja okát, miért ne mehessen? Valóságos értelmetlen zene-bona ez a mai politika, egy magasabb eszme szolgálatában.

Legkülönösebben pedig a magyar politikusok nem tudják, hogy voltaképen osztrák politikát csinálnak. Csak homályosan sejtenek valamit arról, hogy a kvóta-kérdés mégsem pusztán pénzkérdés, sőt legkevesbé az. — Elvégre arról van szó, hogy vagy az eddigi, vagy újabb titulus alatt maradjon-e minden a régiben: fizessünk többet kvótában s kapjunk többet fogyasztási adóban, avagy legyen meg a régi kvóta mellett a régi megrövidülés a fogyasztás jövedelmében. Persze, nagyobb kvóta népszerűtlen, nem kvótázni pedig hazafias jelszó s a kipróbált magyar politika, mely mindig a jelszók fonetikai hatása után indul, ehez tartja magát.

Azt az aktív politikust, aki azzal merne előállni, hogy pénzügyi szempontból a kvóta-kérdés másod-, vagy harmadrendű jelentőség dolgában, kinevetnék, vagy kifütyülnék. Pedig, hogy úgy van, bizonyos. Sokkal nagyobb jelentőségűek, még ha összegben nem is mulnának fölül, azok a pénzügyi vivmányok, miket a junktim feltétele mellett az új gazdasági kiegyezés nekünk biztosít s ezeket meg kell tartani, még kvóta-engedmények árán is.

Ezzel körülbelül tisztában vannak mindnyájan a politikusok, még a kvóta-vacsora asztaltársaság tagjai is. Nekik azonban szükségük van a kvótaellenes mozgalomra, mert nehézségeket csinálhat a kormánynak. Hogy e nehézségek egyszersmind az ország hátránya, az mellékes, mert minden kérdésben az ország és érdeke csak médium a pártpolitika céljaira. Sajátságos vakság azonban, hogy a függetlenségi párt, különösen Ugronék, az országos szövetség szervezői, a kvótaemelést ellen használják föl ezt az időpontot, holott ennél kedvezőbb aligha

Háromszáz spártai hőssel vesztett csatát hajdan a görög. Ma kevesebbel is megteszi.

kinálkozik valaha a teljes közjogi elválás propagálására. A függetlenségi eszmének most virulna a vetése s a jó urak, Bánffy-gyűlölettől elkapatva, körömszakadtig vivják a kvótaharcot — hatvanhetes alapon. Pedig pusztán taktikai szempontból a magyar érdeket szolgálná most egy erős mozgalom a függetlenség jelszava alatt, a mi a legjobb vacsoránál s a legszebb muzsikánál is hatásosabbnak bizonyulna a kvótaemelés ellen. Természetes, hogy ez nemcsak az országnak válnék javára, hanem a kormánynak is könnyebbségére, ezért maradt is el.

Ezek azonban mind részletkérdések, politikai sakkhuzások. A párt-politika mélyén természetszerű krízis lappang, ugyszólván fiziológiai proceszszus. A kvóta csak formáját adja a két egymáshoz lánczolt állam természetes széthúzó hajlamának, de nem teszi lényegét. Az osztrákok függetlenségi pártja nincs szervezve e jelszó alatt, de sokkal hatalmasabb, mint a mienk. Szeparatiztikus lörekvés van ott is és a dualizmus recseg-ropog miatta. Annál veszedelmesebb Ausztriára, mert egész politikai szervezete széthull a dualizmus fölbomlásával, hiszen politikai szervezete a magyar alkotmányon nyugszik. Már pedig Ausztria darabjait épen csak az alkotmányos forma tartja össze, legalább külsőleg, hiszen csak egy parlamenti ülésükre kell menni s látjuk, hogy belsőleg már régen széthullt az osztrák császárság.

A politikai okosság azt kíváná tehát Ausztriától, hogy becsüljék meg Magyarországot mint legfőbb erősségüket s ne akarják ellökni maguktól a várukat. Az okosságnál azonban sokkal erősebb az önállósági ösztön, mely vak és süket, nem okoskodik és nem alkudozik, hanem eruptív módon kitör s vagy érvényesül, vagy megsemmisül. Az érzület krízise ez, mely most a kvóta kapcsán kitört s mely tetőfokát elérve, minden megoldás nélkül el is fog mulni. A magasabb kvóta odaát csak csillapító szernek volna jó.

*

Érdekes jelenség, hogy mióta a kvótakérdés a megtörésig kihegyeződik s Bánffy Dezső most már a maga kvótapolitikáját realizálja, a kvóta-láz, mely pedig ugyan csak sanyargatta a közvéleményt, teljesen lelohadt. Mintha csak rendszer volna benne, oda át is, minálunk is a politikai szenvedély más kérdésre vetette magát. Ott a Badeni nyelvrendelete, minálunk az Erdély Sándor 16. §-a miatt lázong a lelkület. Ott is, itt is úgy kommentálják az eseményeket, hogy azok megnehezítik a kormányok helyzetét a kvóta dolgában, pedig az ellenkező föltevés logikusabb s a valóságban be is fog válni.

Ha az osztrák dinasztia nem volna annyira összeforva Ausztria német jellegével, a szláv elemek az a tulsulyra kerekedése a cseh nyelvrendelet következtében korszakos, de állami szempontból veszélytelen jelenség volna. Elvégre is Ausztria lakossága tulnyomó részt szláv és politikai érettség és erő dolgában a németességben nincs meg az a szupremácia, ami a magyar elemnek minden nemzetiség fölött biztosítja az uralmat. A történelem menete föltartóztatlanul fejleszti ki Ausztria szláv jellegét és a hirhedt nyelvrendelet e proceszszusnak csak okozata. Sőt merném állítani, hogy egy szláv

Ausztria a fennmaradásnak több attributumával lenne ellátva, mint a német, mely épen csak nemzetközileg van elválasztva a nagy Németországtól, mely egyre vonzza nagyobb tömegével a kisebb hozzá hasonlót. Egy szláv Ausztria mitsem tarthat Németországtól, de Oroszországtól sem, melytől történelmi és nyelvbéli fejlődése eléggé elidegenítette. Nekünk magyaroknak ez alakuláshoz kevés szavunk volna, ha a közös uralkodóház német volta nem biztosítana a német elemnek föltétlen megmaradást. Ez teszi aggodalmassá a helyzetet, mert végeredményében a magyar érdekekkel meg nem egyeztethető Hohenwarth-rendszerre vezetne, a trialismusra, melyben az önálló cseh királyság szimbolizálná a szlávság diadalát.

A mi kvótaláz-levezető kérdésünk nem ilyen megszire vezető s nem is olyan lényeges, mert eddigi alakulása után itélve aligha lesz életbenmaradása. Sajnálom derék, jóhiszemű igazságügyminiszterünket, aki szentül meg van róla győződve, hogy az a 16-ik §. épen a sajtó érdekében való és föl nem tudja fogni, hogy az ő interpretációja meg nem nyugtat a ténynyel szemben, hogy lehet azt a szakaszt másképp is értelmezni. Hiába tett engedményeket, lépésről-lépésre szorították vissza s nem változtat az ő álláspontja sorsán az a kétséges győzelem sem, melyet Polonyi Géza segítségével a bizottságban aratott.

A 16-ik szakaszt a tizenkettedik órában visszavonják, lehet, hogy Erdélyi vele bukik s az egész mozgalomnak a sajtószabadság érdekében csak az az eredménye lesz, hogy a figyelem megoszlott, a kormány nyugodtabban operálhat a kvóta kérdésben. Így uralja ezt a sajtóságos kérdést minden egyéb politikai esemény innen is, tul is a Lajthán. Noha a pártok kezében csak ürügy és alkalmas alap a kormány ellen való harcban, a kérdés természetes súlyával mégis ránehezedik mindenre s bár gazdaságilag alárendelt jelentőségű a kvóta nagysága, maga a kvóta a legfontosabb, minek megoldása valaha kormányra várt.

S.

A nyugalomba vonult szolga.

— Orosz rajz. CSEHOV P. ANTALTÓL. —

A mi kis folyónk olyan cikczakosan folyt, mint a kigyó; — ha felment az ember a hegyre s onnan lenézett, hát úgy meglátta az egész folyó menését, mintha csak a tenyerén lett volna. Nappal olyan volt, mint a tükör, éjjel pedig olyan, mint a kéneső. A parton nádszálak álldogálnak és belebámulnak a vízbe... Haj, beh szép! Itt nád, ott füzes, amott pedig rekettyés...

Igy ömlengett Filimonycs Nyikifor, ülve egy kisebb korcsmában egy asztal mellett és sört iddogálva.

Hévvél, szinte elragadtatással beszélt. Borotvált, ránczos arcának és sáfrányszínű nyakának bőre mindannyiszor összehúzódott meg szétszaladt, valahányszor nyomatókosan ejtett ki valamely poétikusabb szót.

Hallgatta pedig őt egy csinos, mintegy tizenhat esztendőös pinczér-leányka, Tánya. Mellével oda feküdt az asztalra s feltámasztotta fejét a kezével. Oly figyelmesen hallgatott, hogy szinte belesápadt, szemével sem hunyorított és lelkendezve kapott, nyelt el minden szót.

Filimonycs Nyikifor pedig minden este ott volt a kis korcsmában és mindig beszélt valamit Tányának, akit

nagyon szeretett árvasága miatt s azon csendes szelidségéért, amely szinte előmlött annak halvány, átszellemült arczán. A kit pedig Filimonycs Nyikifor szeretett, annak odaadta egész beszélő képességét és multjának minden titkát. Elbeszéléseit rendszeren legeelő kezdte, a természet leírásával. A természetről áttért a vadászatokra, a vadászatokról pedig az ő megboldogult urára, Szvinczov herczegre.

— Haj, az rendkívüli ember volt, — mondá a herczegről. Nem annyira a gazdagságánál és sok birtokainál fogvást volt pediglen ő hires, mint inkább a karaktere mián. Donzsuán volt — igenis.

— Mit tesz az, hogy Donzsuán?

— Az azt teszi, hogy a nőnemre nézvést Donzsuán volt. Szerette a te-féléket. Az egész vagyonát a nőnemre pazarolta el. Ige-enis!... S mikor mink Moszkvában laktunk, hát a grandotel egész első emelete a mi költségünkön tartódott. Szt.-Pétervárott meg nagy barátságban éltünk Von Tussich bárónéval, még gyerekünk is lett tőle. Ez a tulajdon báróné egy éjszaka az összes vagyonát elvesztette kártyán, de a herczeg nem engedte, hogy megölje magát. Nagyon szép asszony volt... fiatal is... Egy esztendeig voltunk vele barátságban, aztán meghalt. Ej, ha te azt tudnád, Tányocska, hogy mennyire szereték az asszonyok az én herczegemet! De mennyire! Nem tudtak nélküle élni!

— Szép volt?

— Dehogyan volt! Vén volt már és nem is szép... Haja!... Magácska is nagyon megtetszett volna neki, Tánya kisasszony... Nagyon kedvelte az ilyen soványkakat, sápadtkákat... Magácska az első közé tartozott volna nála... Nono, csak ne szégyenkezzék, galambocskám. Mit szégyenkezik? Én soha életemben nem hazudtam és most sem hazudok...

Filimonycs Nyikifor ezután áttért a fogatok, lovak, öltözetek leírására... Mindehhez ő nagyon jól értett. Azután meg a különféle, pompás borokat számolta el.

— Osztán van olyan bor is, hogy huszonöt rubelt kóstál egy butellája. Megiszik belőle az ember egy kis pohárkával s olyat érez tőle a belső részében, mintha a nagy gyönyörűségtől most mindjárt meghalna... Az ám...

Tányának legjobban tetszettek a csendes holdvilágos esték leírásai... a nyári, zajos dorbézolások a zöldben, virágok között... télen pedig a meleg takarókkal ellátott szánkák, amelyek úgy repülnek, mint a villámlás.

— A szánka repül, repül s az ember azt gondolja, hogy a holdvilág szalad... Jaj, beh csodaszép dolog! Bizony!

Filimonycs Nyikifor sokáig beszélgetett ilyenformán. Csak akkor hagyta abba a beszélgetést, mikor a csapos fiu eloltotta a lámpát a bejárat ajtaja felett és behozta az ajtón függő czégtáblákat.

Egy téli estén Filimonycs Nyikifor sokáig feküdt kint részegen és meghűlt. Bevitték a kórházba. Mikor egy hónap múlva felépiült és kijött a kórházból, Tányát már nem találta ott a korcsmában. A szép pinczérleányka eltűnt.

Másfél esztendő múltán Filimonycs Nyikifor Moszkvában a Tverszkáján* bandukolt végig. Látja, hogy szembe jön vele az ő kedvence, Tánya. A volt pinczér-leányka majd elrepült, úgy ki volt öltözve: arca puderes volt, fején kétségbeejtő czifra kalap; karonfogva jött egy cilinderekalapos ural és valamin hangosan kaczagott.

Az öreg Filimonycs Nyikifor ránézett, megismerte, aztán elkísérté a tekintetével és végül lassan levette a sapkáját. Arczán a gyönyörködés mosolya futott végig, szemei megnedvesedtek.

— No, adjon isten neki sok szerencsét, — dünyögött az öreg — nagyon szép kis leányzó.

S feltéven sapkáját, csendesen s elégedetten nevetett magában.

Kisvárosiak.

— Elbeszélés. —

Irta: HERMAN OTTÓNÉ.

(Folytatás.)

10.

— Tudom szíven; hisz erre lesek már egynehány hét óta. Beszédem van veled, fontos pedig és — jól megértsd — a saját érdekemben.

Benyult a köpenye zsebébe s egy meglehetősen nagyú papircsomót huzva ki onnan, azt az asztalra dobta. Levelek voltak. De mielőtt a rózsaszínű kötőszalagot föloldhatta volna, Magda rátette a kezét és határozott mozdulattal visszanyujtotta neki a csomagot.

— Látlak, Nina!... Azt akarod, hogy ezeket elolvassam. Hanem én meg se nézem. Tudom ki és kinek írta, azt is tudom, hogy miről. Ha van benne olyan, amit még nem tudnék, úgy az bizonyosan nem is nekem való s mint a többi, a multra vonatkozik, melyet nincs jogom kutatni és együtt és összevéve meg is bocsátottam már — neki... régen.

Nem tartotta méltónak ezt a teremtést, hogy a Béla drága nevét kiejtse előtte.

— Ugy?... kérdezte az asszony torz mosolylyal. Igazad van. A férfinak meg van engedve, hogy két asszonyt sőt akárhányat is bolondítson — egyiket a másik után, de hogy olyan fejedelmi büszke leány, mint te!... te, Zajzon Magda, meg tudod bocsátani a vőlegényednek, hogy egy azon időben bolondított téged s egy másik szerencsétlent —

— Hazudsz! vág a szavába Magda elfehérült ajakkal, egész testében remegve.

— Esküszöm, hogy nem... bebizonyítom! csak ezt a két írást olvasd el, s ha hazudtam, vágd az arcomba és nevezd... aminek akarsz.

És odanyujtott két darab papírt.

A leány görcsös mozdulattal, mohón ragadta magához.

Az egyik az a cigarett papír volt, amely a Magda vallomásának hű lenyomatát szivta magába. A leány egy tekintetre fölismerte rajta a keze írását.

— »Szeretem magát Béla, s ha megkér hozzá megyek feleségül... tagolta dermedt ajakkal.

A másik papír az a levél volt, amelyet ama végzetes csónakázás napján irt Béla — Ninának.

— Dátuma pedig — szeptember 23, *mint amazé!*...

... Hang nem jött torkából a leánynak, csak reszkető ajkai mozogtak el-elfulladva, amint magában a retentő levelet olvasta:

»Tanulok Nuczi! anyám forró vágyát betöltöm. El vagyok erre tökéve végre igazán és komolyan! Rövid időn diplomás ember leszek. Bezárkozom a szobámba, nekidülök a könyveknek s a lábam se teszem ki, míg el nem készültem. — Még *oda* se megyek! Az a szegény teremtés már ma-holnap úgy is ellehet az én kezelem nélkül, — amibe, köztünk mondva — kissé bele is fáradtam.« — — —

Zokogásszerű mély nyögés tört ki a leány kebléből, keze lehanyatlott egy pillanatra... majd óriási erővel légyözve önmagát, folytatta, amint következett:

»Aztán, ha kellőleg elkészültem, megyek föl Pestre, leteszem a szigorlatot, haza jövök a diplomámmal, hogy itthon vegyem hasznát és — a többit miért is mondjam?... a maga szivecskéje úgy is kitalálja az enyémenek legforróbb óhaját.« — — —

... Mikor a levél végére ért, a régi viruló Magda nem volt többé! csak a jégvihar halálos pusztítása a teljes pompában diszló tavasz fölött.

Ez az ifjusága virágában letarolt arcz beesett szemü, hamuszínre vált halotté, hogy az az asszony, mikor ránézett, megborzadt a tulajdon művétől.

— Add vissza a leveleket . . .

— Nem adom vissza — — menj!

És ellenállhatatlan fenséggel mutatott felemelt jobb-
jával az ajtó felé. Amaz siró hangon kezdte:

— Magda! . . . Magda, bocsáss meg legalább . . .

— Menj!

És az — ment.

. . . Magda fekszik a földön — vérében. Keresztül
lőtt melle zihál még.

Kezében az apja pisztolya, melyet az imént vett le
a falról.

A szobaleány találta így, aki a várakozást elunva,
mintegy félóra mulva benyitott, hogy figyelmeztesse a
hazatérésre. Iszonyut sikoltva rohant ki s a kocsiba vetve
magát, hajtatott haza az öreg urnához, ki csöndesen szu-
nyókált az alkony homályában, minden bevezetés nélkül
és már az ajtóból kiáltva feléje brutálisan:

— Hamar, az isten szerelméért! Magda kisasszony
agyonlőtte magát. — —

Nem! . . .

»Jőjj azonnal, Magda nagy beteg — Zajzon.«

Ezt mondja a szükszavu sürgöny, mely este a
lakásán várja Bélát a fővárosban.

Negyed óra mulva már a pályaházban van.

Kábultan, révedezve ódöng; néz, de nem lát, vár
és nem tudja mit. Az indulást jelző csöngetést várja
öntudatlanul; közben álomkórosan mozog, jár-kell; látszik
egész valóján, hogy nem érti át, tán nem is hiszi, ami
most vele történik.

. . . Hogy ő most megy vissza, oda, ahonnan eljött
— tegnap; itt hagy mindent, amiért jött: a holnapra
kitűzött rigorozumot, a sóvárgott diplomát, a bevásárlá-
sait — mindent, mindent és rohan haza . . . miért? Hogy
Magda nagy beteg!

. . . Képtelenség! . . .

. . . Előtte van a délczeg alakja, a viruló édes
arcza, amint a robogó vonat után mosolyogva és ken-
döcskéjét lobogtatva bucsut integet: az épség; a virágzó
egészség megtestesülve — — tegnap még!

. . . És ezt a remeket lássa ő viszont letörötten,
most, alig huszonnegy óra múltán! . . . Képtelenség — —
rosz tréfa. De hisz az apja neve áll a sürgönyön . . .
mindegy! misztifikáció . . . Talán Nuczi? . . . ő az! Az
ő tehetetlen dühének, asszonyos, gyáva bosszujának idét-
len szülötte az a sürgöny — oh istenem, add, hogy úgy
legyen! . . .

Most beleütődik valaki. Fölnéz, egy fiatal ember áll
előtte. Ismerős valahonnan, látta va'amikor . . . régen-
te; rögtön megismeri őt, köszön; most már neki is eszébe
villan: Zajzon Kelemen az, a Magda évek előtt idegenbe
szakadt legidősebb fivére, azóta megemberedve, meg is
bajuszosodva.

Noha régen nem találkoztak, ismerték egymást a
Magda leveleiből és Kelemen tudta, hogy a huga jegye-
sével szorít kezét.

— Te is utazol? — kérdi Poóts, hogy valamit mondjon.

— Ugy látszik, hogy együtt megyünk, felelt az szo-
moruan s egy papírlapot mutatott fel. Telegramm az is,
szakasztott mása a Béláénak: »Jőjj azonnal, Magda nagy
beteg. — Zajzon.«

— Hát igaz! . . . suttogja Poóts rekedten.

Az őszi hajnalszürkület vastag ködében érkeztek
meg a kis városba. Kocsira ültek s hajtattak, előbb a Poóts
házához, mert hisz ott hitték Magdát találni. Ám az öreg
Poótsné fekszik ott csupán — kit a szörnyü hir lesujtott
— mély ájulásban. Az orvos mellette van. Béla és Kele-
men a cselédektől hallják, ami történt és vágatnak Zaj-
zonékhöz.

Az utcaajtóban a távozó orvossal találkoznak.
Megismeri Bélát s kezét erősen szorítva, ennyit mond:

— Legyen férfi . . . csak percei vannak már.

Az nem felel, rohan.

Itt világos és nyitva minden: az udvar, a pitar, a két
szoba. Emberek jönnek-mennek, lábhegyen, asszonyok sut-
tognak, gyerekek virrasztanak szepegve, — nem pihen senki.
. . . De mégis. Egy lehunyt szemü, fehér márvány-
szobor, hosszan elnyulva az ágyon: Magda.

Az ágy mellett áll valaki, egy kővé dermedt moz-
dulatlan férfi, kulcsolt kezekkel s a fehér szobor arczára
tapadó zavaros tekintettel: a megtört apa — Zajzon
Ábrahám.

Az ajtó-nyitásra a márványszobor fölemeli pilláit s
szemeit a belépőkre szegzi. Az egyik egy szökéssel mel-
lette van már s ott roskad össze szívtépő zokogással:

— Miért . . . ó jaj, jaj, miért tetted ezt velem? . . .
majd szilajan fölugrik: Nem! nem lehet . . . Magda, nem
szabad! érted? megtiltom én, én! hát nem ismersz? én,
Bélád . . . megmentelek!!

És rátette a kezét.

A halódó leány arczán még egyszer lobbott vet a
kialvóban levő élet lángja. Szemében a vád és ítélet, a
hangja keményen csengő, előre nyujtott jobbja nem
remeg:

— *Meg akarok halni* — — menj! . . .

Ellenállhatatlan, földöntuli fenség nyilvánult e kije-
lentésben, mely *parancs* volt. Béla görnyedten, alázato-
san, panasz nélkül és csaknem tudtán kívül — engedelm-
meskedik.

A küszöbnél megáll. Mint a halálra ítélt, ki az
utolsó pillanatban is kegyelmet remél, leirhatatlanul esdő,
kétségbeesett tekintettel néz a haldokló arczára — —
ám a pillák már ismét lezárultak azon s a dermedt
vonások titokzatos nyugalma nem árult el semmit: sem
vádat, sem bocsánatot.

A férfi erőszakkal tépi el tekintetét róla s mély,
zokogó nyögéssel kitámolyog.

— Zárd be az ajtót testvér . . . suttogja a lány —

maradjunk mi hárman — mig — — elmegyek . . .

Kelemen szót fogad; bezárja kulcsal; aztán ő és
apja oda hajol a letört virágra.

. . . Omló könnyük összevegyül a leány arczán las-
san alápergő könnyekkel.

. . . Apja ősz fejét hidegülő két kezébe fogja és
nézi hosszan, végtelen szerető fájdalommal.

— Becsületes ősz fejem te . . . susogja alig hallha-
tólag — s a vénhedt homlokra csókot lehel; majd hozzá
teszi: Testvér! reád hagyom . . . hisz már csak te magad
— — s itt hangja hörgésre fullad.

. . . Hallgattak.

. . . Odakint virrad; a lámpa fénye halványodik,
fehéredik . . . A szobában mélységes csönd . . . a leány
keble alig-alig emelkedik már — csak a két férfi erősza-
kosan elfojtott zokogása csuklott fel olykor.

Egyszerre megzörren az ajtó kívülről s kétségbe-
esés vad, sikoltó hangja metszi át a némaságot:

— Magdám! leányom! . . . ereszettek, bocsástatok
hozzá! . . . én vagyok, én én! Ó ne halj meg! . . . ne
halj meg addig, míg meg nem bocsátottál — anyádnak.

Ő is hirt vett, ő is eljött . . . az anya — valahonnan.

— Bebocsássam? kérdezte habozva az ifju Zajzon.

A tágra nyílt szemekben iszonyat, a hangban undor, amint a halódó végső erővel felül s ökölbe szorított két keze szilaj, tiltó mozdulattal hátra csapódik:

— Nem!...

... Ez a szó fagyott a kékülő ajakra. Földi vádra, bocsánatra többé nem nyílt az — — soha.

... És a nap utat tört magának a szín és fény nélkül való köd sivár szürkességén. Fehér fényét pazarul hinti a fehér ágyon örök álmát alvó fehér leányra...

... Ebben a káprázatos, tündöklő fehérségben, ki venné észre azt a maréknyi fekete papirhamut, mely a padlón szétröppenve, lomhán imbolyogva hordozza magával ennek a liliumragyogásnak a sir éjjelére hanyatló titkát?...

Megsiratták és eltemették, de feledni sokáig nem tudták az öngyilkos szép menyasszonyt. A kisvárosiak nincsenek bővében a szenzációs eseményeknek, megbecsülik, jól kihasználják: a szalkszentjóbiai napokat, heteket töltöttek hozzávetésekben, találgatásokban — mindhiába! Nem értette és meg nem fejthette senki a magaválasztotta szörnyű végét ennek a virágzó élete hajnalán, boldogsága küszöbén álló leánynak. Válasz nélkül maradt ez a százszor, ezerszer megújuló kérdés: *Miért?*

... Azt az asszonyt akkor este nem látta bemenni senki Zajzonékhoz, sem kimenni onnan. Loppal osont be és ki is, mint a tolvaj; s mint az apró gonosztevőt, aki csak lopni indult, őt magát is iszonynyal töltötte a lekére tapadó, akaratlanul elkövetett gyilkossága.

És nincs joga senkinek kétségbevonni, hogy az iszonyatnak az a feljajdulása s a könyzápor, amiben kitört a megrendítő hír hallattára, abban a pillanatban igaz és őszinte volt...

... A raktárból a legpompásabb érczkoporsót küldte el a »kedves halottnak«; a temetésen senki se volt mélyebb gyászban, mint ő — és senki se fuldoklott olyan szivrepesztő, mondhatnám őrzöngő zokogással.

... Tubarózsa koszorújának széles fehér szalagján pedig ragyogó betűkkel volt kirakva:

»Felejthetetlen barátnőmnek.
Vigasztalhatatlan — Ninád.«

»Itélje el, aki tudja« ...

Három éve, hogy a szalkszentjóbi temetőben, télenyáron virágos sirhant alatt pihen a boldogtalan Magda.

Egy botra támaszkodó, reszketős fejű öreg asszony, meg egy hét-nyolcz éves leányka látogatja a sirját hűségesen és borítja azt el az emlékezés virágaival.

Ez az öreg asszony Poóts Ferenczné, a mindenképpen vigasztalhatatlan anya, aki a lent porladozó leánynyal nemcsak menyét vesztette és siratja, hanem a tulajdon élő fiát is.

... Poóts Béla a jegyese temetése után, két, vagy három hónapon át, teljes lethargiában tengődött s magába zárkózottan, kizárólag emlékeinek, tépelődéseinek élt:

... Mit vétett ő annak a leánynak? ... És vajjon vétett-e, véthetett-e? ... Nem! Igaz volt, hő volt, gondolatban sem csalta, mióta megmondta neki, hogy szereti — a régi pedig, az meg volt neki bocsátva — önként...

... És mégis! itt hagyta őt, egy szó, egy sor nélkül, egy kézzsoritás nélkül! —

... És elützte a halálos ágya mellől, mint egy gonosztevőt... Irtóztató.

Vádat, kimondhatatlan, de annál keserűbb vádat érzett a halott iránt, kétségbeesetten kutatva a mentség után.

(Vége következik.)

Sophie de Bavière.

A Wittelsbachok rettentő végzete még mindig nem telt be: A szerencsétlenség nem veszi le róluk a szemét. Néha vár, vár évekig, egyszerre ismét lecsap valamelyikökre, századszor, újra, könnyörtelenül.

Mit véthetett az a már elfelejtett ős, a kiért mindnyájan ily borzasztó váltságot fizetnek?! Nincs az a borzalom, a melyet ne expiált volna ez a századok óta sujtott család. Ez a különös, fantasztikusan érdekes család, melynek a férfisarjai mind zsenik vagy őrültek, s melynek az asszonyai mind ragyogó szépségek!

Alençon hercegnő fiatalkori arczképe.

S ismét egy új áldozat. Bajorországi Zsófia, édes testvére a mi szeretett királynénknak, felesége az alençon hercegnek. Egy áldott jó, kedves teremtés, aki a maga idejében majdnem oly szép volt, mint a mi asszonyunk, e század legbűbájosabb szépsége. Jó anya, példás hitves, sokáig mindenek irigysége — ki sejtette volna ezt a borzalmas tűz-halált?

A szörnyű eset felszínre hozza Alençon Zsófia régésrég elfelejtett regényét. Mi volt ez a regény? Egy rövid menyasszonyság. Bajor Lajos szerette őt, ez a szertelen ember (rokona, maga is Wittelsbach) s ez a testet öltött exczentricitás úgy udvarolt neki, mint ahogy menyasszonynak soha se udvaroltak. Mivel nem hozhatta le a csillagokat az égből: ama boldog karácsonykor, hódolata egy hitvány jeléül, karácsonyfát csináltatott neki egy egész fenyvesből.

Királyi tűzijáték lehetett az is, de ez a másik tűzijáték már pokoli volt...

A regény is különösen végződött. Vőlegényén teljesedett a Wittelsbachok végzete, s a bajor Hamlet egyszerre csak hátat fordított menyasszonyának, a kit oly mélységesen imádott. Bomlott volt-e az elméje már akkor

is? Nem tudom. Arra se tudnék egyenesen felelni: örült volt-e Hamlet?

A szép Zsófia aztán férjhez ment az alençoni herceghez, s vagy harmincz évig oly boldogan élt, mintha nem is a Wittelsbachok közül való volna. De a hetven-heted izig öldöklő nemezis nem felejtette el.

Krónika III.

Elégia.

— május 7-én.

Zengem a második lovag-kort, miként Ariosto zengette az elsőt. Éneklek, nem Nagy Károly udvarát, *le cortesie, l'arme, gli amori*, az amazonkodó delnöket, s a hippogriffen utazó leventéket, hanem az új lovag-kort, fénykorát és hanyatlását, azokat a dicső időket, melyek kezdődtek Kincsem-mel, világhirre vergődött jelesünkkel, s végződtek ama gyászos napon, midőn Tokiot, a nagy Tokiot megverték nem Roncevalnál, hanem Epsomban, Anglia gyepén.

Mert lovagkor vala ez, s mi lovagok valánk mindnyájan, a kik átéltük a Kr. u. 1878-tól 1896-ig terjedő szép időket. Lovagok mindnyájan, a szőkék és a barnák, s a kopaszok nemkülönben. Lovagok mind egy szálig, akik itt Budapesten lélekezünk, a kaszinóban avagy füstös csapszékekben. Lovagok valának a mágnások, a vendéglősök, a tanárok, a fiákeresek, a hivatalnokok és a hordárok, az ezredesek és a gimnázisták, s kiváltképpen lovagok valának a fiatal sikkasztók. Igazán nem tudom, mért hagytam ki az ügyvédek, az orvosokat, a pedagógusokat, a színészeket, a temetés-rendezőket, és az állambölcseket?! Ők is mind lovagok valának. Lovak képével aludtak el, s lovak képével ébredtek; álmuk: istálló volt, s tudományuk: a lovak pedigree-je, meg a papirforma. A kozák nincs úgy összenőve lovával, mint a hogy e szép időben a közérzés összeforrott *Biró*-val, *Trudom*-mal és *Primás II.*-vel; s ó mily sokan vallották, hogy *Siegfried*-ben az erdei madárka dala nem oly édes zene, mint egy győztes favorit nyerítése!...

Lovagok valánk mindnyájan. S ki ne ismert volna alakokat, akik csak a nagy tribünökön, a nyergelőben, a jockeyk közt és a sport-lapokban éltek?! A kik logaritmusokkal számították, tartja-e a mezőnyt *Benczur* hatvanhét kilo öregsúlylyal, akiknek gyötrő aggodalmakat, álmatlan éjeket okozott, hogy *Királyné* sipol, *Filou*-nak vérzik az orra, s hogy *Garlic*-nak, a hű *Garlic*-nak kevés lesz a kétezernégyszáz méter?!

Akik e szép időben az iskola padjait faragták, bizonyára élénken emlékeznek rá, hogy ez időtájt Héró és Leánder sorsa senkit se érdekelt annyira, mint a *Sirónian* és *Kisbaba* tevékeny szerelme.

*

Az első májusi versenynapon, harmincznégy korrekt hivatalnok helyett, akiket szélnek bocsátottak, egy nem kevésbé korrekt villamos masina kezdett működni a totalizátor bódéiban. A villamosság, a jelenkor e nagy hódítója, egyre terjeszkedik s az új erő, meg az új insti-

tuczió hamarosan megértették egymást. A gépezet, mint mondják, igen elmés; sok munkaerőt megtakarít s nem téved, mint azok a szegény számtisztek, akiknek a totalizátor eddig egy kis mellék-foglalkozást adott. Hanem azért a masina debut-je éppen nem sikerült. Eddig két gyakorlott ember elégséges gyorsasággal szolgáltatva ki a kívánt jegyeket; az új gép kissé szuszog. Egy ember van mellette, akit meglehetősen kifáraszt s a kinek jóval több idejét foglalja le, mint a régi, patriarkális szerkezet. így a közönség sokkal lassabban jut a ticket-ekhez, mint azelőtt s egy-egy totalizátor-rekesz csak félannyi jegyet tud kiadni, mint boldogabb időkben. Szóval, a találmány nem igen vált be; ha ugyan szabad őszintéknek lennünk.

Micsoda felfordulást idézett volna elő ez a kis fiaszó *Gaga* és *Primás II.* fénykorában! A különböző rendű és rangú lovagok valósággal verekedtek volna a jegyekért s alighanem formális zendülés tör ki a versenytéren. A késedelmes kiszolgálás fellázítja a fogadni kívánókat; sokan egyáltalában nem jutnak jegyhez s a totalizátor derék igazgatóját talán meglynchelik. Most a közönség csak bosszankodott; arra, hogy tovább menjen a fogcsikorgatásnál, nem volt elég ok. Mert immáron nincsen nagy tolongás; a tribünöket nem lepi el egy roppant, vásári tömeg; s az egykori lármás jelenetek nem igen ismétlődnek többé. Azelőtt, mikor egy-egy érdekesebb versenyre csengettek, a toronyból nézve, mintha egy roppant méhraj lepte volna el a bódé egész környékét. Az emberek rohantak a pénzüket elveszíteni; jobban futottak, mint a lovak, a melyekre fogadtak. Ha ezresek adnak ott nekik, nem tülekedhettek volna jobban; a Kodinszka mezőn lehettek ilyen jelenetek. Ma rá se ismerünk a versenytérre. A tömeg, a tülekedő, zsbongó, lármás sokaság eltűnt, a harmadik helyen is illedelmes urak sétálgatnak, az a temérdek lovag, aki félre taposott sarku czipőben futkározott egyik bódétól a másikhoz s közben az epsomi Derbyről s Donovan chance-airól értekezett, az a temérdek újkori lovag — nincs többé. A föld nyelte el őket?

Igen, a ló-láznak vége. Az emberek megokosodtak. Megtanulták, hogy a totalizátoron veszteni is lehet, nem csupán nyerni. Aztán kissé megszokottá lett ez az élvezet; nem új már, s nem oly átkozottul divat. És végül, igazán világváros lettünk azóta. Jobban válogathatunk a szórakozásban; másutt is játszhatjuk az urat.

Több a versenynap, nagyobbak a díjak, egyre gyarapszik a »matéria«, s mégis: a futtatás ma már hétköznapi valami, nem az a nemzeti ünnep, ami hajdan, ama szép napon például, mikor a becsületes *Garlic* a német *Nickelt* oly csufosan megverte. A kereskedelmi alkalmazottak visszatértek főkönyveikhez, s a verseny megint csak a nagyuri munkátlanak, az unatkozó előkelők élvezete. Azoké, akiket illet.

És mégis, mért hogy már vége a bolondság e korszakának?! Oly kedves, oly tarka, oly mulatságos volt ez a tömeg, ez a sok cavaliere, aki két forinttal a zsebében Fortuna istenasszonyt leste, s mélán tekintve elveszett garasai után, Donovan chance-ain elmélkedett.

Bojtorján.

INNEN-ONNAN.

→ **Tekintetes.** Gróf Zichy Jenő valóságos belső titkos tanácsos ur ő nagyméltósága, egy könyvomatatos tudósító szerint, mostanában azt kívánja, hogy őt tekintetes urnak szólítsák; és ez a »mozgalma« arisztokrata körökben követőkre talál. Tekintetes és nagyságos zichi és vásonkeői gróf Zichy Jenő ur ezt a titulust jussal követeli magának; *spectabilis ac magnificus* czim illeti őt meg, közjogunk szerint, még a király részéről is. És joga van a tekintetes titulushoz minden magyar grófnak. Az arisztokrata körökben a bárók már törvénytelenül vindikálják maguknak a tekintetes czimet, mert ők csak nagyságosak. A nemesek pedig egyszerűen vitézlők. Hiába sóvárog hát nagyságos báró Schossberger meg vitézlő Szemere de genere Huba, a tekintetes titulus csak akkor fog nekik dukálni, ha grófi rangra emelkedtek. Tekintetes gróf Zichy Jenő e mozgalma különben a magyar történet leghirhedettebb arisztokratája, néhai Táncsics Mihály ő kegyelme ellen irányul. Ez a feudális gögösségű ember ugyanis 1848-ban azzal a javaslatl állott elő, hogy a magyarok hívják egymást rang, kor és nem különbsége nélkül kendnek. A kend pedig a rövidített kegyelmesség, az exczellenciád. A dühös arisztokrata Táncsics tehát a valóságos belső titkos tanácsosok félhivatalos czimét követelte a nemes magyar nemzet minden tagja számára. A demokratság e sérelme most, negyvenkilenc év mulva is sajtatja a szerény tekintetes gróf Zichy Jenő szívét és egy nagy, végső csapást akar mérni Táncsicsra. Feledi, hogy Vas Gereben már akkor, frissiben végzett ezzel a dölyfös olygarchával; azt irta neki a *Martius* 15-ben: »Bolond kend Táncsics!«

* * *

△ **Erdély barátja.** Kollegám, aki Polonyi Géza arczképéhez azt a kommentárt irta, melytől a derék honoszlop még most is prüszköl, sajnálhatja, amiért nem akkor esett már meg, ami e héten történt az igazságügyi bizottságban. A 16-ik §. ellen ugyanis a legkitartóbb mamelukok csináltak frontot s egy véleményen voltak a *Magyarországgal*, melynek czikkeiben Bartha Miklós gyönyörűen védte a megtámadott sajtószabadságot. A paragrafus menthetetlenül megbukik már a bizottságban is, ha Polonyi, a vad függetlenségi, a közjogi sansculotte kedves ravaszággal meg nem menti. Mit tett Polonyi? Inditványt ad be, melyhez képest a 16-ik §. 48-as vivmány számba mehet. Ezzel az ingadozóknak megmutatta, hogy nem is olyan gonosz az a paragrafus, hiszen Polonyi még gonoszabbat is akar. Tette pedig ezt, mert nagy barátja Erdély miniszternek. A jó öreg Erdély nem tehet róla, hogy ilyen barátai vannak, mert Polonyi nem kér engedelmet arra, hogy valakit szeressen. Szereti a maga jószántából, követve a szive sugallatát, mely mindenkit szeret, akitől jót vár. Már pedig Polonyinak valóságos jótétemény, ha a sajtón eret vágnak. Polonyi a sajtónak régi, kipróbált ellensége, már annak idején, mikor Bánffy Dezső, akkori házelnök az ujságírókat kirekesztette a képviselőházi folyosókról, Polonyi exponálta magát a legjobban Bánffy mellett. Fatális mindig, ha Polonyi segít valakit. Bánffy kénytelen volt engedni a zsurnalisztáknak és Erdély valószínűleg belebukik a 16-ik paragrafusba. Polonyira pedig dühösek Bartháék és ki akarnak dobni a pártból, csakhogy Polonyit nem lehet kidobni. Mivel a macska, mindig a talpára esik. De Erdély, az ma már holt ember, mert ettől a barátjától nem menti meg az isten se.

* * *

→ **Ereklyék.** Budapestnek nem egészen a közepén van a lánchidter, a lánchidternek nem egészen a közepén van egy kis rozsdás vasrácsos körülvett kertecske, ennek a kertecské-

nek nem egészen a közepén áll a Széchenyi-szobor, melynek az a legcsekélyebb hibája, hogy a Magyar Tudományos Akadémia még azt sem tudta, hogyan írják helyesen ama bronzal megcsufolt szegény férfiú nevét; a talapzatra az van kőbe vésvé: Széchenyi. És bár az Akadémiát már többször megoktatták, hogyan kell helyesen írni a Széchenyi nevet, teljes tizenhét év óta nem gondolnak e durva hiba megjavítására. Valamint arra sem gondol az ördög sem, hogy azt a boldogtalan gróf Széchenyi Tóbiást réges-rég agyba-főbe vakították a bibliai fecskék és bár torz az a bronzfej, annyi tiszteletet mégis érdemelne, hogy letakarítsák arczáról a szemétnek vastag rétegeit. De mikor nem jár arra soha senki! Kerülik ezt a helyet, mintha röstelnék a nagy emberen, a művészetben, a helyesírásban, a tisztaságon esett szégyent. Hogy micsoda elfeledt, magányos, óceánbeli sziget ez a főváros legforgalmasabb helyén, mégis legjobban bizonyítja az a két nagy fehér papirostábla, mely rozsdás dróttal van reá kötve a kapufélfáját alkotó rozsdás lámparudakra. Ezek a táblákon valaha betűk voltak; de a ténztát rég lemosta a telek hava, a papirost rég fakóvá perzselte a nyarak heve. Igazi paleográfus-szem kell hozzá, hogy az ember kisűthesse: mi volt rájuk írva, hajdan, évek előtt: »Vigyázz! Mázolva van!« Ez a figyelmeztetés annyira elveszítette aktualitását, hogy már a táblákat tartó drót is vastag a rozsdától, nemcsak a kerítés. Mindezekről pedig nagy Budapesten csak az olyan embergyűlölő peregrinus tud, mint jómagam, aki néha legrosszabb napjain, elbujdosik lakatlan, zord helyekre, az Akadémia vidékére. És ha — amit nem hiszek — elérkezik valaha az az idő, hogy a legnagyobb magyar nevének ortográfiai hibáját egy kis vörös cmenttel eltörlik, a lepiszkított bronzarcot megmosdatják, azt a két ostoba táblát meg elviszik a pokolba, akkor én — ember nyomát látván a pusztában — uj, igazán magányos és üres helyet fogok bus meditációimnak keresni. Eljárok az Akadémia heti üléseire.

* * *

→ **Biztosítás betörés ellen.** A Hazai általános biztosító részvény-társaság igazgatósága pénteken a következő, kissé gyűrött levelező-lapot kapta:

*Összekötő vasuti hid, 2-ik pesti oszlopp
5-ik may 1897.*

Tekintetes igazgatóság olvasok Az estí ujságba pakolt pirosch céduLAN rajta hoty betörés elen bisztosztitani tecik érdek-tarty kézpéndtcz inkóság pudor dükör ruha és Ami hirlapi lopásokbul ischmeredesch kérem nacsága ezen pizdosítás tsak úty piztos gescheftd ha Asz én intészetbe visszön pizdosítani méasztatik én a tizdelt bubligum áidall füzetet Dyjj 3árom brocenntye ha kabok karandirozok Hotty petörézsés tolvaysák budapesten mexünik bis auf lgy procend mer Van tolvay pedsüllet és szupordenazion aki aszegural magad aszta Nem bándung esz a gombinacziön A tekintetes ikazgatósáknak csiszta nyereség fillágos mind a Nabb méj tizsdeletel válazád vár alazatos zolgaja dizdeletel

Papacosta ikazgató

Posztresztán Bedsüllet főposta jellike tizdelettel.

* * *

△ **A magyar Svengali.** Nincs olyan ragyogó banditászakáll, mint Fenyvesi Emilnek, nem is olyan démoni jelkű, mint Svengali. Ellenkezőleg igen szelid, jólelkű és érzékenyszívű ur, aki könyvekre szokott fakadni, valahányszor az ő Trilbyje énekel. Az ő Trilbyje sem tudott semmit, mielőtt az ő kezébe nem került, szép, de mellőzött tagja volt vidéki társulatoknak s a népszínháznak. Ekkor aztán Svengali elvitte Bécsbe s a kis siket Trilbyből világhírű énekesnő lett. A lapok tele voltak és tele vannak most is az ő dicsőségével, bécsiek, majd a prágaiak, most pedig a berliniek török magukat utána, színházigazgatók, impreszáriók egymás fején keresztül nyujtják a fejedelmi ajánlatokat és dicsőséges pályatársak megpukkad-

nak az irigységtől. Mindezt a csodát a hírneves diva férje, a Svengalija mivelte. Módszere kissé eltérő angol példaképétől. Ez a feleségét hipnotizálta, szuggerálván neki az éneklőképességet, a mi Svengalink ellenben a közönséget szuggerálja, hogy Trilby éneke tessen neki. Szép írói talentumát kommunikék fogalmazására fordítja, amikkel elárasztja a sajtót. A sajtó odább adja a szuggesztíót a publikumnak s a publikum tombol és ünnepel. Ez a módszer sokkal hathatósabb a kezdetleges első Svengaliénál, mert nem okvetetlenül szükséges, hogy mindig Trilby mellett legyen. Szükséges azonban, hogy jóegészségben maradjon meg, mert amely napon Svengali abba hagyja a publikum szuggerálását s nem ír kommunikékat a feleségről, a varázsnak vége, a publikum felébred és kipisszegi Trilbyt. Amitől a jó isten óvja a mi Trilbynkét és derék Svengaliját.

* * *

⊙ Gyulai Pál Trilbyről. (Jelenet a vigszínházban; előadják: a rossz nyelvek.)

KÉT ÖREG UR (*helyet foglal a zsöllék második sorában*).

A KÖZÖNSÉG (*felismeri Gyulai Pált és Lévy Józsefet*).

EGYIK ÖREG UR. Ez a Keglevics igen rossz szindarabokat ír.

MÁSİK ÖREG UR (*helyeslőleg bólint*).

A SZIGORU ÖREG UR. Óvatosságból ujságot hoztam magammal.

A HELYESLŐ ÖREG UR. Annál jobb, annál jobb!

(*Az előadás megkezdődik. A színészek játszanak, a közönség figyel.*)

A SZIGORU ÖREG UR (*fenhangon*). Szerencsére, a botomat is elhoztam magammal.

EGY HANG A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL. Pszt! Pszt!

MÁSİK NÉZŐ (*az előbbihez*). Ne pisszegjen! Hisz ez Gyulai Pál!

AZ ELŐBBI. Gyulai Pál? A híres Gyulai Pál? Melyik az? Aki hangosan beszélt?

MÁSİK NÉZŐ. Igen. Az, aki most dörög és fészkelődik. A másik, aki egyre sóhajtozik, az Lévy József.

GYULAI PÁL (*hangosan*). Józsi, mit veszel észre?

LÉVAY JÓZSEF. Ugy látom, hogy nem veszek észre semmit.

GYULAI PÁL. Én meg azt veszem észre, hogy nem látom a darabot. (*Kiált*). Szerencsére, a botomat elhoztam magammal.

BALEK NÉZŐK. Pszt! . . .

GYULAI PÁL (*hangosan*). Józsi, látod-e valahol a hármasséget?

LÉVAY JÓZSEF. Nem veszem észre, hogy látnám.

GYULAI PÁL (*kiált*). No, én nem találom sehol!

(*Keresik a hármasséget mindenütt. Lévy József a padok alatt is keresi. A hölgyek ijedten húzódnak félre.*)

GYULAI PÁL (*Hangosan*). Ez a darab rossz!

LÉVAY JÓZSEF. Bizony a pathosz nem helyes benne.

GYULAI PÁL. Olvassunk ujságot. (*Elővesznek két példányt Nemzet-et*).

GYULAI PÁL. Ez a Keszler rossz író.

LÉVAY JÓZSEF. Téves író. (*Végig olvassák a Nemzet-et. Színészek tovább játszanak. Tapsvihar.*)

GYULAI PÁL (*lecsapja az ujságot*). Mégis boszantó, hogy ilyen számárságot megtapsolnak!

LÉVAY JÓZSEF. Valóban e színműben kevés az eszme. (*Tapsvihar. Gyulai haragosan tekintet körül, Lévyai sóhajt.*)

GYULAI (*kiált*). Micsoda számárság, eljátszani efféle badarságokat!

LÉVAY. Nem helyeslendő dolog, semmi esetre.

GYULAI. Keressük meg a botunkat és menjünk vacsorálni.

LÉVAY. Talán megtaláljuk a hármasséget is.

GYULAI. Ezeket a színészeket javító-intézetbe kellene küldeni. (*Tomboló tapsvihar. Svengalit tizenhatszor kitapsolják.*)

KÉT ÖREG (*fölpattan s haragosan el. Menethözben*):

GYULAI (*viesszafordul a jegyszédőhöz*). No, hol a botom? Jól van, jól, itt van. (*Lévyához*). Erről a darabról kritikát fogok írni! (*Becsapják az ajtót. El, végleg el*).

* * *

⊙ A balneologusok. Az első fecskék megérkezése idején évről évre, az évszakok pontosságával, egy nagy raj idegen szállja meg a szentkirályi-utcai orvosi egyesület házát. Fürdő-doktorok és fürdőtulajdonosok találkozása ez. A campagne előtt elmondják egymásnak utolsó évi tapasztalataikat, elsirják bánatukat és kifejezést adnak jövőendő reményeiknek. Tíz esztendeje ismétlődnek már e találkozások, melyeket az euphonia kedvéért kongresszusnak neveztek el. Aki tanácskozásait végighallgatja, azt az impressiót nyeri, hogy ezek a férfiak komoly uttörő munkában fáradsanak és hogy áldatlan nehéz viszonyok közt is sikerült nekik a magyar fürdőviszonyok fejlesztését olyan arányokban előmozdítani, mely a legvérmesebbek várakozásait is tulszárnyalja. Nekik köszönhető első sorban, hogy a magyar fürdő képe megváltozott és ma már a kényesebb európai igényeknek is megfelel. Nekik és vannak az egynehány vállalkozó szellemű férfiak, a Schwimmereknek, Schwarcz Arminok, Winter Sándoroknak, akik egyes fürdőhelyeket, Bártfát, Pöstyént ugyszólván újjáteremtettek. Hallottunk dalt a csodaforrásokról, minők sehol oly bőségben, mint nálunk, nem bugyognak és satyrát a közönyről, melyet álmából felverni oly nehéz. A balneologusok együletének élén, ez időszertint Tauffer Vilmos tanár, az európai híru nagy nőgyógyító áll és segítő társa neki dr. Löw Samu, aki páratlan buzgalommal vezeti az egylet ügyeit. Este szerény áldomást is ittak és jó bor mellett dicsérték a vizet. Hogy is szól csak a közmondás a molnárról? Ha vize van bort iszik, ha vize nincs vizet iszik. A balneologusok is mindig vizre építenek.

SZÍNHÁZ.

Trilby.

A Du Maurier regénye után irta Potter, bemutatták szerdán a Vigszínházban.

Ne mondják, kérem, hogy a Trilby esete képtelenség. Olvastam dr. du Prel-nek, a tudós spiritistának egy értekezését, melyben az egész titokzatos históriát ropant természetesen magyarázza meg a Trilby s a Svengali od-jának egybeolvadásából — s most megint kérem, ne gondoljanak semmi rosszat, mert ellenkezőleg, ez az od teljesen immateriális valami, az egyéniségnek meg nem fogható kisugárzása, amely ugy burkolja be a testet, mint a levegő a föld golyóbisát. Olvastam továbbá dr. Nagy Béla budapesti idegorvosnak egy tárczalevelét is, melyben ugyancsak azt állítja, hogy az ilyesmi lehetséges, mert mindent lehet szuggerálni, csak az a kérdés: kinek. S olvastam végre az angol históriát s onnan tudom, hogy e századbeli angol ember előtt vakmerőség azt mondani, hogy a Trilby esete képtelenség s a Svengali alakja lehetlenség. Minden egybevág; még a Trilby katonaköpenye is rajta volt a nagy Trilbyn, a toryk pártján; egyenesen magától a híres nevezetes Wellington generálistól kapta. S egyszerre csak beállított egy csuf zsidó, egy förtelmes csuf velencei zsidó, névszerint Benjamin D'Israeli, s az ő görcsös formájú karvaly-kezeivel megígézte a nagy Trilbyt, s ez az ő mágneses szeme alatt olyan melódiákat hallatott, mint soha annak előtte. Micsoda bel canto volt ez! Micsoda szocziális, micsoda imperiális, micsoda világhatalmi melódiák! Louis Napoleon beleszakadt, mikor utánozni próbálta; a rettenetes Bismarck, mikor meghallotta, önféledten dobta oda érte az egész

Földközi tengert s az indus radzsák őrjögve tették a nagy Trilby lábai elé India császári koronáját. S még most is, a halála után is, tart az ígézet; az arcmásából sugároz ki, mely a Primrose-Lengue jele képpen ott van minden gomblyukban.

Ime, a Trilby históriája még az arczkép sugallatáig sem képtelenség; ime, a Svengali alakja nem lehetetlen, s tulajdonképpen csak azért misztikus, mert az ember előtt minden misztikus, ami ő benne nincsen meg. Már pedig nagyobb ellentétet képzelni sem lehet, mint az angol meg a zsidót, a nyugatot s a keletet; ezért olyan misztikus, titokzatos, utálatos és félelmetes a Shakspeare Shylockja s a Dickens Faginje; s maga a nyugatvá lett zsidó előtt is a keletinek maradt középkori zsidó, s a mai muszka, lengyel, oláh és felső-magyarországi zsidó. A Du Maurier kedves ethnográf tudatlanságában, mely az angol piktorban nem az egyetlen francia tulajdonság, az osztrák birodalom fogalmán belül bájosan konfundálódik minden, ami Európában keleti: a zsidó, a szláv, a cigány és — a magyar. Svengali — ez valószínűleg Szentgály, s úgy hallom, a híres Bonn Berlinben és Bécsben így is adja, magyar ruhában, mint afféle zsidó Rigó Jancsit. Gecko — ezt meg bizonyára nem Gekknak gondolta a Trilby írója, mint ahogy mifelénk olvassák, hanem tán Geczkónak vagy Gecskónak, mivelhogy ez magyar cigány, s a magyarok tudvalevőleg szlávok... Szándékosan időzöm ezeknél az aprólékos-ságoknál, mert a *Trilby*-ben — a regényről beszélek, nem a drámáról — ezek az ethnográfus adalékok legkevésbé sem mellékesek. Ugy érzem, hogy e ritka bájos regény bájoságának, e ritka népszerűségű könyv páratlan sikerének s e különös mese eredeti színének alján olyasmi lappang, amit a tartományok egybeolvadásának neveznek. A Trilby kozmopolita könyv, amelyben nem eltűnnek, hanem elvegyülnek a nemzetek s a művészetek; angolok s francziák, nyugatiak s keletiek, képirás, költészet és muzsika. Maga az írója is piktor, aki regényt ír s angol, aki Párisban nekedett; az alakjai is angolok, akik Párisban élnek. A könyvnek, nem túlzok, jó a fele francia nyelven van megírva; föl-fölbukkanó francia idézetekben cikázik rajt' végig a francia poézis, s kedves karikatúrákban, mint amilyen: hogy beszél francziául az angol s angolul a francia? milyen az angol francia atelienben s a francia angol társaságban? hogy fürdik az angol s hogy nem mosdik a zsidó? ezekben s más ilyen apróságokban sziporkázik a könyvben a francia esprit s az angol humor. S maga Trilby, ez az édes, jó, szép és szerencsétlen lány — a Trilby zamatját is, mint a legjobb ételekét, a szerencsés összetétel teszi: a francia nő naiv könnyelműsége s az angol lány méléző ártatlansága, a grizett engedékenysége s a romatlanság szüziesége egyesül benne, a mosóné lányában, aki nem érintetlen, nem előkelő, az orrocskája hegyétől a lábacska kaja körméig mindenével modellt ült már, s együgyű és tudatlan, — s mégis érdemes rá, hogy mindnyájan, urak, urfiak s válogatott cigánylegények meghajoljunk előtte, le egészen az ő mezitelen lábacska kájáig, s hódolattal mondják, mint a nyomorult Svengali: szép Trilby, dicső Trilby, fonséges Trilby!... Sietek megállapítani, hogy mindezeket nem én olvasom bele ebbe a bájos könyvbe; Du Mauriernél minden annyira öntudatos, hogy valahol a könyv elején egész teóriát fejt ki a fajok elegyedésének szükséges voltáról, s nagyon nagyra taksálja azt az egy csöpp zsidó vért, melyet minden nyugati ember ereiben ott sejt.

Ezekkel egyuttal ki is meritettem azt, amit a Trilby-ről elmondani szükségesnek ítétem az alkalommal, hogy drámai hősnő formájában most a Vigszínház deszkáin is végigjártatja az ő mesésen szép lábacska kait. Ezt a drámát komolyba venni s önálló költői munka gyanánt megbírálni

csak olyan fontoskodás volna, mint valami ügyes illusztrációt önálló festményképpen megítélni és értékelni. Az illusztráció is, a regényből készült szindarab is annak a természetes vágnak a kifolyása, hogy szeretnők megtestesülve látni azokat, akik egy kedves könyvünkben szívtünköz forrott drága ismerőseinkké váltak. Ennek a czélnak nagyon jól megfelel a Mr. Potter Trilby-drámája, amely elhagyván mindazt, ami csak olvasmánynak érdekes és kidomborítván a cselekményt, mely a regényben szinte mellékes, egy érdekes és hajmeresztő rémdráma szenzációját szerzi meg azoknak, akik a regényt nem ismervén, kedvesebb szenzációkra nem fogékonyak. S ha ezeket ráviszi arra, hogy a Du Maurier regényét is elolvassák, a Potter drámája már akkor is betöltötte a hivatását; szinte irigylem azokat, akik még előtte állanak annak a gyönyörűségnek, hogy megismerkedjenek e dilleltáns író finom megfigyeléseivel, bölcs világnézetével, különös misticizmusával és szeretetreméltó személyével. Mert nagyobb író bizonyára sokat ismerek Du Mauriernél, de Dickensen és Jókain kívül embert alig szerettem meg így az írásából, mint a Punch hírneves rajzolóját.

Magának a boldogult Du Mauriernek is öröme telt volna benne, *Delly* Emma mily szépen adta a Trilby-t. Nem vitatkozom azokkal a kompakt izlésű férfiakkal, akik elvitatják a kisasszonytól az erre való külső tulajdonságokat. Ez végre is izlés dolga s azt meg magam is érzem, hogy a regény Trilbyje szőke, a lehető legszőkébb, aztán meg magas és erős, mert csak így illehet neki a katonakabát s így, az ellentét varázsánál fogva hat olyan ígézetesen az arcza gyermek bája s a lába nemes formája. A *Delly* Emma filigránabb természet, barna voltát, amin a szőke paróka nem változtat, s az arcvonásai föltűnő intelligenciáját épp úgy meg kell szokni, mint ahogy bele kell nyugodni abba, hogy a szőke kis Billie-t Tapolczai adja, akinél feketébb embert soha életemben nem láttam. De a Trilby legfőbb jellemzőjét, az akarat nélkül valóságot *Delly* Emma ritka intelligenciával találta meg s igaz művészettel testesíti meg. Épp úgy, mint az ő váratlan egy fejjel megnőtt partnere, *Fenyvesi*, a Svengali szerepében az akarat démoni erejét. A hipnotizálásban, preczizebben: mesmerizálásban való külső s a szivbajossága testi hűségét eléggé méltatták; de eléggé dicsérni nem lehet a játéka diskkrét voltát; azt a mérték-tartást, melylyel mindig innen maradt a karikatúra s a lehetlenség határain, megmaradván groteszknek s félelmetesnek. Maszkban és ruhában is öntudatosan adta előbb az elzüllött géniét, később a komisz parvenüt s az ügyes kalandort, aki hol szemtelenül gögös, hol fogcsikorgatva alázatos. Zsidónak, lengyel zsidónak is kitűnő volt, a főpróbán még a beszédje hangárnyalatában is — kár, hogy erről a premiare-re már letiltotta a felsőbbség. Ebben a tilalomban van egy kis nagyképűség; kinek az érdeke, hogy Svengali ne legyen zsidó? A regény Svengalija egyenesen zsidósan beszél francziául, ami nem kevésbé járul hozzá a hatása titkához: a minden tekintetben való idegenszerűséghez. A rendezés és kiállítás méltó volt a Vigszínház friss hagyományaihoz, amelyektől mellesleg mondva, máskor sem vettem észre, hogy eltértek volna. Csak a második fölvonás kánkánja volt kellemetlen. A Vigszínház szemérmes kisasszonyai fügefaleveles kézmozdulatokkal s korlátozott nyíltszívűséggel afféle szemérmes kánkánt óhajtottak produkálni, de épp ellenkező hatást értek el, mert aminek legszélsőbb merészségét is kedvessé teheti a naivság, ezt bármily szelid meghigitásban is *ordenáré*-vá sülyesztheti a tudatosság. Elvégre kánkánal még senki sem tánczolta ki magának az erényrőzsát s az arany középszer nem quadrill-figura.

Pp.

IRODALOM.

A nagyhét. Tiszteletbeli, rendes és levelező tagok nagy érdeklődéssel olvashatták az idej tudósításokat a magyar tudós társaság nagyheti pompázásáról, más halandót azonban ez az esemény nem igen érdekelt. Jelentést tettek, díjakat adtak ki és nem adtak, tagokat választottak és új pályázatokat hirdettek. Sablonos, bürokratikus elintézése a folyó ügyeknek ez a négy hét, melyhez sem tudományos, sem irodalmi érdek nem fűződik. Épen csak néhány jogos tiltakozás az akadémiai igazság és tapintatosság ellen, mint ezuttal a *Beksics* Gusztáv, akit az alatt az ürügy alatt, hogy esetleg kiadhatták volna neki is a Bródy-féle háromezer forintos díjat, csunya rosszhiszeműséggel lekritizáltak. Ezt a díjat, mint *A Hét* már néhány hónap előtt irta meg, Andrassy Gyula kapta meg, nyilvánvalóan azért, mert az akadémia nem néz titulusokra, nevekre és előkelő származásra, mint azt tiszteletbeli tagjainak díszes sora mutatja. Ha Beksics Gusztávból ma miniszter lenne, holnap már megválasztanák tiszteletbeli tagnak és pontosnak találnák a statisztikai adatait. A Bródy-díjat különben nem minden nehézség nélkül ítélhették oda Andrassy Gyulának. A bizottság már megegyezett abban, hogy a díjat Jancsó Benedeknek adják ki, de akkor felállt Gyulai Pál, a méltóságos politikus és kijelentette, hogy Kemény Zsigmond óta olyan magyar könyvet nem irtak, mint az Andrassyé. A díjat neki kell adni s ha ez meg nem történik, ő lemond minden akadémiai tisztségéről. Andrassy tehát megkapta a díjat, hogy Gyulai le ne mondjon. Érdekes, hogy a *Nadasdy*-díjat, melyet Arany János kapott a *Buda haláláért* s melyet nem igen szoktak kiadni, ha csak nem czéhbeli pályázik, az idén egy fiatal poétának ítéltek meg *Vesztett boldogság* című verses regényeért. A szerencsés szerző *Erdélyi* Zoltán, egészen fiatal ember még, a kit talán nem akaszt meg fejlődésében az akadémia tetszése.

Új Versek. Ez a czime a *Zempléni* Árpád újabb költeményeinek, a melyeken látnivaló, hogy mindenképpen új versekül íródtak. Miben áll ez az újság s maga a poéta mint képzeli — talán nem indiskréció kiirnom magának Zempléninek egy magánleveleiből.

»A kötetben, így ir, van egy vakmerőnek nevezhető törekvés a szubjektív realizmus felé. Természettudományi képek, eszmék, felfogás, melyet eleddig objektíve használt a regényirodalom. Sőt Carducci, a nagy olasz, maga is ritkán tud fölmelegedni ez eszméken, pedig szereti és kultiválja őket, de nem eléggé lirailag.

»Én azt hiszem, a reális tudományok szelleme, filozófiája az, mely elsenyvedt liránkat újjá teremthetné. Teljesen új gondolatokat, képeket, hasonlatokat találhatni benne, melyeknek vért és életet adhat egy erős lírai érzésű költő. Persze előbb természetfilozófiára volna szükség, aztán azt meg is kék emészteniök az íróknak és olvasóknak egyaránt, hogy az a reális vagy materiális gondolkodású líra világra jöjjön és hatni tudjon.«

Eddig Zempléni. S most újra átfutva a kötetén, örömmel állapítom meg, hogy a versei sokkal jobbak, mint a teóriája. Ennek magának a logikája ellen kifogást tenni nem lehet, mert velejében nem mond többet, mint hogy az újabb világfelfogás tükröződjön vissza az újabb lírában; a tartalmában modern eszmék s a formájában modern motívumok. Mondom, ez ellen vetni nem lehet semmit, de az egészet jelentéktelenné teszi az a belátás, hogy a lírában csakugy, mint minden egyéb művészetekben nem a *micsoda* a fő, hanem a *miként*; ha valaki ma festené meg a Rafael szent képeit s ma írná meg az Anák-

reon szerelmes verseit, csak olyan fenséges vagy bájos és mindenesetre épp oly értékes volna, mint azok. A Zempléni követelésébe legfeljebb az önt némi törvényszerűséget, hogy a mai ember természet szerint jobban tud bánni az olyan tárgyakkal s az olyan motívumokkal, melyek a maga lelkében élnek s amiket maga körül lát s az ő követelése alapján így hangzik: »magadat irdd meg s ne azt ismételd, a mit mások már megírtak.« Ez pedig tudvalevőleg nem új követelés, épp oly kevésbé, mint ahogy nem volna új dolog az a reális líra, amely után Zempléni eped. Mindazok a föltételek, melyekhez ő az új poézist fűzi, meg voltak teszem Goethében, a kinek annál is inkább megvolt ama természettudományi világfelfogása (vagy ahogy Zempléni mondja, természetfilozófiája), mert ez a fölfogás az első lökésekkel éppen ő tőle kapta s egész Darwinig ő, Goethe volt a legnagyobb darwinista. S mégis kivéve az öregkori didaktikus verseit, melyekben egyenesen az ő természettudományi fölfedezéseit foglalja versbe, éppen a lírájában ez az ő világfelfogása szándéktalan mellékesség, míg például a Schiller líráját tönkre teszi az ő szándékosan és öntudatosan beleöntött kantianussága. Zempléni maga is érzi, hol az ő teóriája bökkenője, mikor megjegyzi, hogy persze, előbb ezt az új »természetfilozófiát« meg kéne emészteniök íróknak s olvasóknak egyaránt. Ez az: a művészet csak olyan elementumokkal dolgozhat, amelyek benne vannak az emberek vérében s teszem mindaddig, míg a Kopernikus rendszere végképp ki nem szcirtotta az emberek érzéséből azt az optikai tévedést, hogy a Föld áll s a Nap kering körülötte, mindaddig a lírában is a nap épp úgy fölkel és leszáll, mint háromezer év előtt. Arany Jánosnak a hátrahagyott mókái közt van is egy pár kedvesen bolondos disztihon, a mely mulatságosan viszi ad absurdum az efféle új metaforákat. S mindez azért van, mert nem igaz, hogy a művészet az idők zászlóvivője s előtte száguld a koroknak; ellenkezőleg: lassu és óvatos lépésekkel jár mögöttük s az eredményeiknek, különösen a tudományos eredményeiknek csak akkor veheti hasznát, mikor e tudás már érzéssé vált s a tudomány köztudattá. Erőltetni vagy éppen propagálni az ilyesmit nem lehet; Zempléni Carduccit említi, nekem meg Panzacchi, Stecchetti s D'Annunzio jut eszembe, akik szintén megpróbálkoztak a, mint ők nevezték, verista lírával, de egy pár affektált póznál és kellemetlen bukfcencnél tehetséges ember létükre sem vitték többre. A modern líra nem a természettudományi fölfogás híján pang és senyved, hanem mert általában ezek a mai epigon-idők nem kedveznek semmiféle művészetnek s a regény, amelyre Zempléni hivatkozik, éppen legujabban csak oly rohamosan hanyatlik, mint a zene, a dráma s majd mindenütt a képirás is. — Mindez azonban csak azt bizonyítja, hogy az embernek a teóriája lehet gyenge, a munkája meg erős, mint ahogy ez megtörtént a művészet nem egy hatalmas reformálójával is, teszem Zolával és Wágnerrel, ami megvigasztalhatja Zempléni is, annál is inkább, mert az ő új versei, amint mondtam, igazán jó versek, s bennük ő maga is sokkal erősebb és megállapodottabb, mint volt azokban az első kötetekben, melyekkel olyan igaz érdeklődést keltett a poézise iránt. Ezt a figyelmet és várakozást ez az új kötet nem csalja meg, hanem kielégítvén, újra éleszti. Böcsületes poéta, a ki azt adja, amije van s nem utánoz senkit. Forma dolgában nagyot haladt a metaforái gyakran meglepőek s az olvasóját lekötö az ő szelid vidámsága, amilyet csak nagy fájdalomkból s megpróbáltatásokból lehet desztillálni.

Az Athenaeum kézi könyvtára. A magyarság megváltói közt alig akadt egy is, aki föl ne jajdult volna, hogy »elvész az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való.« Arany János a maga lelkéből csendíti meg a viszhangot, mikor Széchenyi Istvánnak ebbeli fájdalmát zengi meg. Mi ebben az igazság? Aligha több, mint hogy inter arma silent Musae, s a magyarnak ezer esztendeig annyi baja volt a fegyverekkel, hogy nem sokat törődhetett az írott meg a nyomtatott betűvel. Ám a legkissebb béke respiriumában is csudálatos nagy lépésekkel tudott a többi világ nyomába jutni. Manapság a

régi nagy barbárságnak legfőljebb abban maradt nyoma, hogy ritkán minálunk, ami nyugaton oly gyakori: a nagy általános műveltség, s a híres magyar paraszt-ész az ő közvetlen genialitásában talán egy kissé túlságos önbizalommal nézi le a könyvek közvetett bölcsességét. Annyi bizonyos, hogy például az Andrássy Gyulához hasonlatos vad geniek az övéhez hasonlatos felelősséggel terhes állásokban s történeti áldásos jelentőségben tán még csak Amerikában találhatók; elsőrangú poéták, tudósok, szónokok és politikusok pedig, akik mint Zrinyi Miklós, Toldy Ferencz, Tisza Kálmán és Apponyi Albert, hadilábon álljanak a saját nemzetük nyelvének lelkeivel vagy stílusával, vagy olykor grammatikájával is, sehol másutt nem fordulnak elő. De a harmincz esztendő békekesség áldásai már ezen a téren is mutatkoznak. A tudásnak, a mindentudásnak olyan éhsége és szomjúsága válik szinte járványossá, hogy jól számít, aki erre építi a számvetését. A német konversationslexikonoknak, melyek tartalomra, színvonalra, objektivságra s fölvilágosító erőre annyira mögötte s alatta állanak az angol s a francia enciklopédiáknak, a nagy birodalmon s Ausztrián kívül minálunk van a legnagyobb piacza. Erre az éhségre olyan nagy kockázattal járó vállalatot is mertek már alapítani, mint a Pallas Nagy Lexikonja. A Természettudományi Társulat kiadványai, az Athenaeum Milleniumi Történelme, a Történeti Életrajzok, a jogi gyűjtemények s az Akadémia némely fordításai tisztezt jobban kelendők, mint amekkora kereslet a magyarság számbeli és vagyoni körülményeiből következne. S valójában a magyar könyvpiacz mögötte marad e nagy keresletnek, s mivel a mi közönségünk idegen nyelven csak németül olvas, e nagy művelődésbeli törekvése egyuttal legfőbb csatornája a gondolkodása elnémetesedésének is. Kétszeresen fontos hát az *Athenaenmnak* az a kis *Kézi könyvtár-vállalata*, amely már vagy öt esztendeje megindult, de ahogy én csak most bukkantam rá, így lesznek vele mások is, sokan, akik ilyesmi után már régtől fogva áhítoznak. Olcsó áron, vékony könyvecskékben, világos és kellemes előadásban mégis a tudomány magaslatán s a modernség szintjén maradván, egyelőre történeti s irodalmi monográfiákat foglal magában ez a figyelemreméltó sorozat, melynek szerzői rendszerint elsőrangú szakemberek, és, ami világosság és érthetőség dolgában már magában is kezesség: főképpen angolok. De van köztük magyar is, német is, francia is — mind a javából. Kétszert értelemmel és izléssel vannak eddigéig megválogatva ezek a munkák, melyeknek mindegyike megfelel annak a kívánatos rendeltetésnek, hogy betöltse a miveltebb ember ezer fölül szedett ismereteinek hézagait. Ó-kori földrajz, művészet és irodalom, őskori kultúra mellett ott van Higginsontól Észak-Amerika története, amely így, röviden, de teljesen egybefoglalva nálunk a legmiveltebbek előtt sem igen ismerős. Mahaffy, Sime, Wellhausen és Symonds a nagy közönség előtt is eléggé ismeretes nevek, s ők és mások egyformán kitűnően írják meg a német, a zsidó, az olasz nép, a magyar, a francia az olasz irodalom történetét. Minden művelt embert s minden gondos apát figyelmeztetek erre az okos vállalatra, melynek további s más tárgyú kötetei bizonyára szaporábban követnék egymást, ha a közönség e vállalkozást érdeme szerint méltányolná. A csinosan nyomott, csinosan kötött s többnyire nagyon jól fordított kötetek ára egy és két korona közt változik.

Bibliás emberek. Érdekes könyv jelent meg e czim alatt Szegeden. Szerzője *Ujlaki* Antal, Szeged írói gárdájának egyik legjelesebb tagja. E könyv belletrista formákban szép és egyszersmind igaz képét adja az alföldön hódító nazarénismusnak. Az alföldi viszonyokból, a szegény nép karakterjéből logikusan magyarázza az új hit rohamos terjedését, helyes ítéllettel kimérvén e tan hatását a lakosság erkölcsi és gazdasági jóvoltára. Takaros nyelv, változatos formák, itt-ott erős novellista részletek értékessé teszik e könyvet, mint szépirodalmi munkát is, de egyszersmind kimerítő információt nyújt annak is, aki az alföldi népek ez érdekes lelki átváltozásáról tiszta képet akar magának alkotni.

Az első magyar nógymnázium szünidei üdülőt rendez be Bártfafürdőn 30 lányka részére. Ha tekintetbe vesszük, mily nagy százalékot képvisel az intelligens középosztály serdülő leányai között a vérszegények és idegesek száma, csak örvendhetünk nevezett intézet eszméjének, mert nemcsak egészséges, kellemes otthont, hanem gondos felügyeletet és szórakozást is biztosít azok részére, kik arra vannak utalva. Három tanítónő, s az igazgatónő felügyelete alatt kirándulásokra, zenére, tornászatra, különféle testedző játékokra, továbbá német-, francia és angol társalgásra fordítják idejüket, hogy így a kellemest a hasznossal kössék össze. Sőt fölveteli és javító vizsgálatra is elkészülhetnek. *Bártfafürdő* gyógyereje általánosan ismert hazánkban, óriási fenyveserdői, hideggyógyintézete, pormentes levegője a legjobb ajánlólevelek ilyen szünidei Otthon részére. Jelentkezni lehet f. hó május 28-ig az első magyar nógymnázium igazgatónőjénél VII. István út 17., 2., 20. Budapesten.

KÖZGAZDASÁG.

Első biztosító intézet katonai szolgálat esetére. Ez a fiatal intézet — mindössze negyedik éve működik — e héten tartotta évi rendes közgyűlését. Nem annyira közkereseti társaság számba megy az intézet működése, mert hazafias és emberbaráti céljánál fogva a legnagyobb érdeklődésre és leg-hathatósabb támogatásra tarthat számot. Az a célja, hogy a terhes katonai szolgálaton könnyítsen oly módon, hogy csekély havi befizetések után az ifjaknak katonai szolgálatuk idejére jelentékeny járadékot biztosítson. A fiunk katonai szolgálata — nem is tekintve a maga keresetének megszűnését — jelentékeny anyagi áldozatába kerül a szülőknek, melytől e biztosító intézet igénybevételével minden nagyobb megterhelés nélkül szabadulhat. Alig két krajczár napi befizetés, illetve egy korona havi befizetés ezer korona tőkét eredményez a katonai szolgálat idejére, minden kockázat nélkül, amennyiben a biztosítottnak elhalálása, vagy szolgálatra alkalmatlansága esetén a befizetett összeg visszafizetetik. E mellett az intézet nyereségét biztosítottjai között osztja szét s rokkant-alapra fordítja, melyből háboru esetén rokkanttá vált klienseit, azok özvegyeit és árváit segíyezi. Ez a nemes cél a legfelsőbb körök magas elismerésével találkozott és maga József főherczeg vállalta át védnökségét, míg igazgatóságában, választmányában illusztris férfiak szerepelnek, mint *Nikolics* Fedor báró, gróf *Eszterházy* Miklós, *Münnich* Aurél, *Ráth* Károly, gróf *Széchenyi* Aladár stb. Az 1896. évről előterjesztett üzleti jelentés szerint a múlt évben is igen jelentékeny üzleti eredményeket ért el és hazai biztosító intézeteink sorában immár előkelő helyre tarthat igényt. Az üzleti állomány 14,238 kötvényről 16.233,705 koronával, 20,370 kötvényre 23.141,946 koronával emelkedett; a gyarapodás tehát 6132 kötvényt 6.908,241 korona biztosított tőkével tesz ki. A folyó költségek szükséglete a rendes mederben tartotta magát, a díjbevétel azonban 698,044.74 koronáról 987,660.32 koronára emelkedett. A díjtartalékok és átvitelek 882,075.48 koronáról 1.423,365.10 koronára növekedtek. A nyereség- és veszteség-számla 39,346.71 frt tiszta nyereséggel zárul. A jelentés felolvasása után a közgyűlés dr. Weiss S. G. szövetkezeti tag javaslatára a választmányának és az igazgatóságnak eredménydus működéséért köszönetet szavazott, a fölmentvényt megadta és a tiszta nyereségnek az igazgatóság által javasolt szétosztását jóváhagyta. Dr. Münnich Aurél orsz. képviselő, igazgatósági elnök bemutatja az osztrák belügyminiszteriumnak egy leiratát, amely tekintettel az új ausztriai biztosítási szabályrendeletre, az intézettel szemben fölötte terhes és részben kivihetetlen követelmé-

nyeket támaszi. A közgyűlés e tárgyban nevezett igazgatóság elnököt bizta meg a szükségesnek mutatkozó további lépésekkel és fölhatalmazta az igazgatóságot, hogy ez ügyben, ha szükségesnek mutatkoznék, további tárgyalás végett rendkívüli közgyűlést hívhasson egybe. A közgyűlés ezek után jóváhagyta a választmány által a múlt év folyamán kooptált következő választmányi tagok, és pedig: Ráth Károly, Budapest székes főváros főpolgármestere, Dániel Gábor és gróf Teleki Sándor ny. altábornagy megválasztását. Az elhunyt igazg. tag, gróf Keglevich Béla helyére az igazgatóságba dr. Rajner Béla fővárosi ügyvéd választotta meg. Végül a felügyelő bizottság további 4 évre egyhangulag ismét megválasztott.

A hazai általános biztosító részvénytársaság május 5-én délelőtt tartotta első évi rendes közgyűlését *Kossuth* Ferencz elnöke alatt. A közgyűlésnek bemutatott mérlegben olyan számadatok foglaltatnak, a melyek már magukban véve egy hatalmasan megteremtett alapot képeznek.

Ezen számok főbb tételei a következők:

Tűzbiztosítás: Díjbevétel 1.015.629 frt 24 kr, viszontbiztosítási díjak és törlések 239.670 frt 50 krajczár. Tűzkárook viszontbiztosított rész levonásával 154.110 forint 78 kr, a későbbi években esedékes díjkötelezvények álladéka 3.017.856 frt 54 kr.

Jégbiztosítás: Díjbevétel 202.721 frt 78 kr, viszontbiztosítási díjak és törlések 83.819 frt 09 kr, díjkárook a viszontbiztosított rész levonásával 82.382 frt 24 kr. A társaság 1751 káresetet a legpontosabban likvidált és kifizetett, úgy, hogy a jégagaztatban csak egyetlen függő kár maradt.

Balesetbiztosítás: Díjbevétel 116.014 frt 34 kr, viszontbiztosítási díjak és törlések 19.835 frt. 93 kr. Balesetkárok a viszontbiztosított részek levonásával 20.610 frt 23 kr, a későbbi években esedékes díjkötelezvények 614.439 frt 48 kr.

Ezen üzletéből kifolyólag a társaság tekintélyes tartalékokat létesített, mely *díjtaralékban* 340.354 frt 69 krt, *káritaralékban* 45.573 frt 03, összesen 385.927 frt 72 krt tesz ki s így a társaság biztosítéki alapja immár **1.385.927 frt 72 kr** rug.

A mérleg mindezek után **89.588 frt 30 kr** nyit *liszta nyereséggel* záródik, a mely összegből 50.000 frt 5 százalékos osztalék kifizetésére fordítatik, míg a fennmaradó összeg megfelelő része alapszabályszerűleg fog fetosztalni és 2774 frt 78 kr új számlára lesz átvitelezve.

Az igazgatóság jelenti továbbá, hogy az *életágazati* bevezetése tárgyában későbbben fog előterjesztést tenni, miután szándékában van e térre is működési körét már legközelebb kiterjeszteni. Azonban május hó elsejétől kezdődőleg az intézet betörés elleni biztosítási ágazattal is foglalkozik.

A társaság szervezete igen nagy lépésekben halad előre, s ma már 34 kövénkiállítási joggal felruházott főgynökséggel és 5230 helyi képviselő felett rendelkezik. Ausztriában nyert koncesszió folytán a Lajtna túl is kiterjesztette már működését s Bécs, Prága, Grác, Lemberg és Brünnben nagy vezérképviselőségeket létesített.

A szervezés folytatásán egész erélyel dolgozik az intézet s kiemeli végül a jelentés azt is, hogy a magyar közönség a legnagyobb bizalommal és jóakarattal van iránta eltelve, s hogy az a nagy összegű díjbevétel, amelyet elérték, a biztosító közönség egy tekintélyes részének feltétlen bizalmának kifejezését foglalja magában.

A közgyűlés az igazgatóság jelentését nagy lelkesedéssel egyhangulag vette tudomásul, a felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadta, mely utóbbit, valamint a választmányt a jövő üzleti esztendőre is újra megválasztotta. Végül Nagy Imre részvényes Kecskemétről lelkes szavakban fejezte ki a részvényesek nevében köszönetét, megemlékezvén *Kossuth* Ferencz igazgatósági elnökről s *Rónay* Mór vezérigazgatóról, a ki fáradhatatlan buzgalommal és odaadással, szaktudománya és vaserélye egész hatalmával hozta az intézetet arra a fényes pontra, amelyen ma áll. Még *Kossuth* köszönte meg a részvényesek bizalmát és megjelenését, mire a közgyűlésnek vége szakadt.

Az intézet, mint az előttünk fekvő részletes jelentésből láthatjuk, az ország minden részében tért hódított s biztosító feleinek száma épp oly gyorsan emelkedik, mint az intézet népszerűsége. Csakis azon elvek és azon módok mellett, a mint a „*Hazai*” működik, lehet ma a biztosítás terén eredményeket elérni, mert a versenyzés folytonos nagyobboldása erős versenyképességet követel.

Külön hangsúlyozással kell megemlékeznünk az intézet tetterős vezérigazgatójáról — *Rónay Mórról*, — aki bámulatos kitartással és odaadó önfeláldozással szenteli éjjelét és nappalait egyaránt annak az intézetnek, a melyet ő alkotott és ő maga emelt a mai magaslatra. Az ő czéludatos vezetése és ő páratlan ügyessége és éleslátása kellő garanciát nyújt arra, hogy ez a minden ízében magyar intézet nagyon is előkelő helyet viv ki magának gazdasági életünkben.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Budapest, 1897. Nyomatott az »Athenaeum« irodalmi és nyomdai r. társ. betűivel.

Foulárd-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai, s. a. t. a legújabb mintázattal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes **Henneberg selymet 45 krtól 14 frt 65 kr.** méterenként sima, csikos, köczkázott, mintázott, damaszolt s. a. t. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szín és mintázattal s. a. t.) a megrendelt árukat **postabér és vámmentesen, házhoz szállítva, valamint mintákat postafordultával küldenek Henneberg G. (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyárai Zürichben.** Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan, elintéztetnek. 2

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási részv. társ.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közhírré teszi, hogy a Zimony—Belgrád—Orsova és Galatz közötti hajójáratokat — úgy a személy- valamint a teheráru-forgalomra részve — a már kiadott menetrend szerint a következő napokon kezdi meg:

A személyjáratok. Első menet Orsováról lefelé május 4-én. Első menet Galatzról felfelé május 5-én. Első menet Zimonyból lefelé Galatzig május 7-én.

Teherjáratok T.-Severin és Galatz között. Első menet Galatzról felfelé május 5-én. Első menet T.-Severinből lefelé május 6-án s ezután úgy fel mint lefelé minden 4-ik napon indul egy-egy teherszállító gőzös.

Feszty-társaság körkép palotájában városliget

„Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem“

óriási körkép.

Látható reggeli 9 órától esti 9 óráig, este villanyvilágításnál.

Belépő díj 50 kr.

Gyermekjegy és katonajegy őrmestertől lefelé 30 kr.

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN-FÉLE

COGNAC

MINDENÜTT KAPHATÓ.

LIPIK JÓDFÜRDŐ SZLAVÓNIÁBAN.

Első díjakkal kiténtetve: Budapest 1885. és 1896. London 1892. Bécs 1894. Róma 1894.

Vasuti állomások: Pakratz-Lipik (déli vasut), menettérti jegyek 33% árengedménnyel és Okucsán (m. á. v.) zónatarifa.

Egyetlen jódos alkalikus hőforrás a kontinensen. Állandó hőfoka 64 C. Hegyek által védett égjeli.

A lipiki hévíz nagymennyiségű natrontartalmánál (magyar Ems), valamint magas hőfoka és jódos összetételénél fogva ivó- és fürdő-kúra gyanánt a legjobb sikerrel használtatik a test nyákhártyáinak mindennemű hurutos bántalmánál (gyomor-, bél-, gégehurut stb.), csúszos és köszvényes bajoknál e forrás első helyen áll az európai források között, ugyszintén mrigy- és vérhajóknál, gőrvénykóránál, izzadmányoknál stb. is. Mint hivatalos fürdőorvos Dr. Marschalko Tamás működik.

Legnagyobb fényvel és pompával berendezett és színpaddal ellátott gyógyterem, új étterem és kávéházi helyiségek, nagy új gyógyszáilodák. Villamos világítás. Igen kiterjedt árnyékos park. Pompás és nagy fedett sétány bazárhelyiségekkel, a legnagyobb luxussal és kényelemmel berendezett porcellán, márvány és izzasztó fürdők, terjedelmes fürdőmedenczék (Tepidarium).

Jódviz szétküldés

mindig friss töltésben az igazgatóság által. Főraktár Magyarországon: Édeskuty L. Budapest; Ausztriában: Ungár S. Bécs, Jasomirtgottgasse 4., Mattoni Henrik Bécs, Tuchlauben, valamint minden nagyobb droguistánál. — Bármily felvilágosítással készséggel szolgál

a lipiki fürdőigazgatóság.

Magyar királyi államvasutak

folyó évi nyári menetrendje.

A magy. kir. államvasutakon f. évi május 1-én életbelépő menetrend a jelenleg érvényben levőtől lényegesebben a következőkben tér el:

A budapest-brucki vonalon. A gyorsvonatoknak menettartama Budapest és Bécs között, részint a menetsebességnek fokozása, részint pedig a kisebb forgalmi állomásokban a tartózkodásoknak megszüntetése által, 10—25 perczzel megrövidítették. Ebből kifolyólag a Bécsből, illetve Bruckról Budapest keleti p. u.-ba d. u. 1 óra 25 perczkor érkező gyorsvonatnál Pándorfon, Kimlén, Almás-Füzitőn és Tata-Tóvároson, továbbá az új menetrend szerint Budapest keleti p. u.-ról d. u. 2 óra 20 perczkor Bruckk, illetve Bécsbe induló gyorsvonatnál Tata-Tóvároson, Kimlén és Pándorfon; végül az új menetrend szerint Budapest keleti p. u.-ból reggel 8 óra 50 perczkor indul, és ide Bécsből este 7 óra 15 perczkor érkező gyorsvonatnál Kimlén a megállás megszüntetettik. Ellenben az először említett két gyorsvonat Bicske állomáson 1—1 perczre megállítatik. Budapestről Sopron felé nem mint eddig a budapest—bécsi, hanem a Budapest keleti pályaudvarból délután 1 óra 45 perczkor induló gráci gyorsvonat fogja Győrt a csatlakozást közvetíteni.

A déli vasutnak reggeli személyvonatához való csatlakozás helyreállítása érdekében Budapest és Budapest—Kelenföld között naponta egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomba, amely Budapest keleti p. u.-ról reggel 6 óra 15 perczkor indul és Budapest—Kelenföldre reggel 6 óra 42 perczkor érkezik.

A nyaralók és kirándulók igényeinek kielégítése céljából, május 15-től szeptember 15-éig Budapest keleti pályaudvarról délután 12 óra 15 perczkor Bicskére és onnan délután 2 óra 52 perczkor vissza Budapestre naponta, minden ünnep- és vasárnap pedig Budapest keleti pályaudvarról reggel 8 óra 10 perczkor Bicskére és onnan este 8 óra 11 perczkor vissza Budapestre helyi személyvonat indítatik, s ezen utóbbi vonatoknak közlekedési tartamára, a budapest—bécsi nappali személyvonatoknál Budapest keleti p. u. és Bicske között ünnep- és vasárnapon a szomszédos forgalmu menetjegyek használata kizáratik.

Továbbá június 1-től szeptember 15-éig Budapest keleti pályaudvarról naponta este 7 óra 15 perczkor Bicskére és onnan este 9 óra 56 perczkor Budapestre helyi személyvonatok helyeztetnek forgalomba.

Ugyancsak június 1-től szeptember 15-éig a déli vasutnak Székesfehérvár felé közlekedő helyi vonatához való csatlakozással Budapest keleti p. u.-ról délelőtt 11 óra 25 perczkor egy vegyesvonat indítatik Budapest—Kelenföldre.

Végül Budaörs megállóhelyen a mult évben megállott vonatok a nyári évad alatt ismét megállítatnak.

A budapest-esztergomi, almás—füzitő—esztergomi és budacsászfürdő—kitérő—ó-budai vonalakon. Almás-Füzitőről Budapest nyugati p. u.-ba és viszont Kenyérmezőn át közvetlen összeköttetés létesítése céljából Almás-Füzitőről az új menetrend szerint reggel 6 óra 24 perczkor Esztergomba induló vegyesvonathoz Kenyérmezőn csatlakozólag Esztergomból Budapestig egy új személyvonat helyeztetik forgalomba, amely Esztergomból reggel 8 óra 2 percz, Kenyérmezőről reggel 8 óra 17 perczkor fog indulni és Ó-Budára d. e. 9 óra 54 percz, Budapest nyugati p. u.-ba pedig d. e. 10 óra 25 perczkor fog érkezni.

E vonat az Ó-Budáról d. e. 10 óra 4 perczkor induló új személyvonat által közvetlen folytatást nyer Buda—Császfürdő—kitérőre is.

Az ellenkező irányban Budapest ny. u.-ból és Buda—Császfürdő—kitérőről jelenleg d. u. 2 óra 35 perczkor Esztergomba induló szintén Kenyérmezőn csatlakozólag Esztergomból—Almás-Füzitőig egy új vegyesvonat rendszeresítettik.

Ezen vonat Esztergomból d. u. 4 óra 40 percz, Kenyérmezőről d. u. 4 óra 57 perczkor indul és Almás-Füzitőre este 7 órakor érkezik.

Ezen vonatoknak forgalomba helyezése folytán az Esztergomból jelenleg d. u. 1 óra 40 perczkor Budapest nyugati p. u.-ba és Ó-Budáról jelenleg d. u. 4 óra 1 perczkor Buda—Császfürdő—kitérőre induló vegyesvonatok forgalmon kívül helyeztetnek; az Esztergomból d. u. 2 óra 46 perczkor Almás-Füzitőre induló tehervonatnál pedig a személyszállítás megszüntetettik.

A kiránduló közönség részéről május 15-étől szeptember 15-éig ünnep- és vasárnapokon Budapest nyugati p. u. és Dorog között mindkét irányban egy-egy új személyvonat helyeztetik forgalomba, amely vonatokhoz csatlakozólag Buda—Császfürdő—kitérőre és Ó-Buda között is fog egy-új vonat közlekedni.

E vonat Budapest nyugati p. u.-ból d. u. 1 óra 25 perczkor, Buda—Császfürdő—kitérőről d. u. 1 óra 19 perczkor, Ó-Budáról 1 óra 58 perczkor fog indulni és Dorogra d. u. 3 óra 30 perczkor fog érkezni; Dorogról pedig este 6 óra 10 perczkor indul és Ó-Budára este 7 óra 36 percz, Buda—Császfürdő—kitérőre este 8 óra 19 percz, Budapest nyugati p. u.-ba pedig este 8 óra 15 perczkor érkezik.

Végül az összes személyszállító vonatok Pilis-Csabatóbor megállóhelyen meg fognak állani.

A győr-fehringi vonalon. Győr—Szabadhegy állomáson — a gyorsvonatok — kivételével a többi személyszállító vonatok föltételesen meg fognak állani.

A székesfehérvár—kiscelli vonalon a helyi érdekek s különösen Pét-fürdő forgalmának jobb kielégítése érdekében, a mult nyáron ünnep- és vasárnapokon, valamint csütörtökön Veszprémből Székesfehérvárra közlekedett személyszállító tehervonat a f. évi nyár évad alatt ugyanazon napokon Veszprém várostól kiindulólag fog közlekedni.

E vonat Veszprém Városból este 6 óra 56 perczkor indul és Székesfehérvárra éjjel 10 óra 9 perczkor érkezik.

A győr—veszprém—új-dombóvári és veszprém—veszprémvárosi vonalakon Győr és Veszprém között mindkét irányban egy-egy helyi vegyesvonat helyeztetik forgalomba. E vonat Győrből reggel 4 óra 20 perczkor indul és Veszprémbe d. e. 8 óra 49 perczkor érkezik és onnan folytatólag Veszprémvárosba tovább indul, ahova d. e. 9 óra 9 perczkor érkezik; az ellenkező irányban pedig Kis-Czell és Veszprémváros felőli csatlakozással Veszprémből d. u. 4 óra 45 perczkor indul és Győrbe este 9 óra 15 perczkor érkezik. Ellenben a jelenleg Veszprémből reggel 4 óra 10 perczkor Győrbe induló és onnan Veszprémbe éjjel 10 óra 6 perczkor érkező vegyesvonat a veszprém—bakony—szt.-lászlói vonalrészén megszüntetettik.

A kisczell—bóba—csáktornya—ukk-tapolczai és türje—balaton-szent-györgyi vonalakon a mult nyáron Kis-Czell és Zala-Egerszeg között mindkét irányban közlekedett és Kis-Czellen a gyorsvonathoz Budapest felé, illetve felől csatlakozó személyvonat ismét forgalomba helyeztetik; e vonat Zala-Egerszegről reggel 6 óra 30 perczkor indul és Kis-Czelle d. e. 9 óra 36 perczkor érkezik, Kis-Czelle felől pedig este 6 óra 10 perczkor indul és Zala-Egerszegre éjjel 9 óra 18 perczkor érkezik. — E vonatokhoz Ukkon Tapolcza felől és felé, Türjén pedig Balaton-Szent-György felől, illetve felé, a jelenlegi vonatok menetrendjének némi megváltoztatásával, a csatlakozások ismét létesítve vannak.

A budapest—galantha—marcheggi és a galantha—zsolnai vonalakon. A Bécsből jelenleg éjjel 1 óra 15 perczkor Budapest nyugati p. u.-ba érkező keleti expresszvonat az új menetrend szerint már éjjel 11 óra 50 perczkor fog érkezni.

Budapest és Bécs között a mult nyáron fogalomban volt s csupán I-ső osztályu utasokat szállított luxusvonatok ismét forgalomba helyeztetnek és külön pótdíj fizetése nélkül lesznek igénybevehetőek.

Az egyik vonat Budapest nyugati p. u.-ból d. u. 5 óra 40 perczkor fog indulni és Bécsbe, csatlakozólag a Karlsbad-felől induló gyorsvonathoz, este 9 óra 45 perczkor érkezik.

Az ellenvonat Bécsből pedig este 6 óra 45 perczkor indítatik és Stadlau állomáson a Karlsbad felől érkező gyorsvonattal csatlakozásban Budapest nyugati p. u.-ba éjjel 10 óra 50 perczkor érkezik.

A Budapest nyugati p. u.-ból jelenleg d. e. 8 órakor Pécsbe és onnan az új menetrend szerint este 8 óra 50 perczkor Budapest nyugati p. u.-ba érkező gyorsvonat Párkány-Nánán nem állítatik meg, s ezen állomásnak, valamint a csatlakozó vonal személyforgalmának közvetítésére a Budapest nyugati p. u. és Zsolna közötti gyorsvonatok fognak szolgálni.

A Zsolnáról Budapest nyugati p. u.-ba közlekedő gyorsvonat Tornócz állomáson feltételesen megállítatik.

A zsolnai helyi forgalomnak emelése, valamint Zsolnán a Berlin felé és felől közvetlen csatlakozás létesítése érdekében Budapest és Zsolna között a mult év nyarán közlekedett személyvonatok ez idén is forgalomba helyeztetnek. Ezen vonatknál az indulás Budapest nyugati p. u.-ból éjjel 10 óra 45 perczkor, az érkezés Zsolnára d. e. 8 óra 44 perczkor, Berlinbe 8 óra 47 perczkor lesz. Az ellenkező irányban pedig Berlinből d. e. 8 óra 25 perczkor, Zsolnáról este 8 óra 41 perczkor indulva, a vonat Budapest nyugati p. u.-ba másnap reggel 6 óra 55 perczkor fog érkezni.

Eme mindkét vonatnál Budapest és Vác között a szomszédos forgalmu menetjegyeknek használata kizáratik, valamint Budapest és Vác között a Budapest—Zsolna irányu vnatnál bezárólag Váczig csak felszállás, az ellenkező irányunál pedig bezárólag Váctól csak a leszállás lesz lehetséges.

Ezen vonatoknak forgalomba helyezése folytán a jelenleg Galantháról Szeredre éjjel 3 óra 15 perczkor induló és Szeredről Galanthára éjjel 11 óra 15 perczkor érkező vegyesvonat megszüntetettik.

A jelenleg Budapest nyugati p. u.-ból éjjel 9 óra 5 perczkor Pozsonyba induló és onnan Budapestre reggel 7 óra 5 perczkor érkező gyors-tehervonatnál a személyszállítás csak Budapest és Érsekújvár között tartatik fenn s az előbbinél, vagyis a Budapestről közlekedőnél Palota-Ujpesten csak a felszállás lesz lehetséges.

(Folytatjuk.)

Luser L.-féle turista-tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és a talp, valamint sarok bőrkeményedései, továbbá mindenemű bőrelszarusodás ellen. A hatásért jótállás vállaltatik.

Központi szét-küldési raktár:

E tapasz csak egy nagyságban létezik és pedig darabonként 60 krajczárért. Mindig határozottan LUSER-féle turista-tapasz kérendő.

SCHWENK L.,
gyógyszerész, Meidling-Bécs. Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellettes védjeggyel és aláírásával el van látva, azért is erre ügyelni kell. Gyógyszertárakban vásárlandó.

FŐRAKTÁR:

Budapest, Király-u. 12. TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza.

ŐS-BUDA VÁRA.

Szofonikus hangverseny, előadja a berlini 70 tagból álló Szofonikus zenekar.

Katona zenekar.

Balogh Károly cigány zenekara.

Spanyol és Olasz utcai énekesek.

Magyar ének- és tánc-előadások.

GOLTZ-REINHOLD a drótkötél.

PONCHERY-NIAGARA

világhírű kötél-táncosok.

Belépő-díj esti 6 óráig 20 kr. 6 órától 30 kr.

ERDÉLYI

cs. és kir. udvari fényképész

tudatja, hogy

Kossuth Lajos- és Ujvilág-utca sarkán levő

UJ MŰTERMÉT megnyitotta.

Bejárat: Ujvilág-utca 2. sz.

TELEFON.

LIFT.

Fiók-műterem: V., Erzsébet-tér 18.

„Kosciuszko lengyel csata körkép“

a legjobb panoráma ez idő szerint Európában. Ujra beállítva, teljes világításban

látható az Aréna-uton

az új műcsarnokkal szemben.

Belépő-díj 50 kr.

Belépő-díj 50 kr.

Legcélzzerűbb, legtartósabb, legolcsóbb az aszfalt-burkolat. Templomok, tantermek, folyosók, járdák, kocs utak, hidak, vágóhidak, istállók, magtárak, műhelyek, kapualjak, udvarok, teraszok, játszóhelyek, stb. aszfalttal burkolását, nemkülönben nedves lakások gyökeres száraztátételét

jótállás mellett legolcsóbban elvállalja

a magyar aszfalt részvény-társaság.

Árjegyzék, költségvetés ingyen!

DIVAT!

Gyapjúárak:

Divátos divatszövet ...	85 cm. széles à 35 és 40 kr.
Angol gyapjuszövet ...	85 » 50 »
Ujdonság pepita-kammgarn ...	90 » 65 »
Legdivatosabb gyapjuszövet ...	115 » 86 »
Legdivatosabb tiszta gyapjuszövet ...	115 » frt 1.—
Angol tiszta gyapjuszövet ...	118 » 1.35
Kammgarn anglais ...	115 » 1.40
Legujabb ujdonság! Cachemire ...	120 » 1.60
Kedvelt, legjobb kammgarnszövet ...	120 » 1.70
Nagy pepitacrépe cheviotine (legujabb) ...	120 » 1.70
Crépe mèle Parisienne ...	120 » 1.75
Legutolsó ujdons. ang. uszályruhákban ...	120 » 1.90
Etamine rayé »Haute Nouveaute« ...	120 » 2.10
Haute Nouveaute selyemmel ...	120 » 2.25
Haute Nouveaute façonne en soie ...	120 » 2.45
Különleges divatujdonság selyemmel ...	120 » 2.70
Legfinomabb angol kammgarnszövet ...	120 » 2.95
Kiváló különlegességek angol és francia ujdonságokban méterenként frt 1.90, 2.50, 2.80, 2.90, 2.95, 3.10, 3.30, 4.30, 4.65, 5.60 stb. stb.	

Mosószövetek:

Levantine, legujabb mintákban, méterje ...	à 16, 22 kr.
Levantine, legujabb mintákban, »	à 26, 32 »
Czélyszerű zephir »	26 »
Legjobb zephir, a legdivatosabb mintákban ...	à 35, 42, 50 »
Pique dessiné (gyönyörű minta) »	à 33, 35 »
Atlas-Satin, kiváló minták és színárnyalatokban méterenként ...	à 40, 58 »
Serge Diagonal imprimé (legujabb minta) méterenként	58 »
Cachemir-Atlas imprimé méterje ...	68 »
Francia battiste, a legujabb, legszebb mintákban, méterje ...	à 45, 48, 52, 60 »
Battist carré façonné (legujabb), méterje ...	54 »
Különleges francia ujdonságok, à 58, 68, 75, 78, 80, 98 »	
Battist-Etamine imprimé, méterje ...	à 80, 85 »
Legujabb! Selyem-zephir a legdivatosabb, legszebb mintákban, méterje à frt 1.10, 1.15, 1.25, 1.30, 1.40, 1.65.	
Fehér à jour-battist, legszebb minták, méterje à frt 1.10, 1.15, 1.25, 1.30, 1.40, 1.65.	
Fehér himzett svájci battist, méterje à 75, 82, 95 kr., frt 1.10, 1.20.	
A jour-brocat, világos színekben, méterje ...	35 kr.
Fekete Atlas-satin brocatok méterje ...	50 »

Selyemszövetek:

Fekete tiszta selyembrokádok, méterje 95 kr.
Legujabb diszes, könnyű nyári tolettéknek: tiszta selyem, legjobb Pongis imprimé a legfinomabb minőségekben és legszebb mintákban, méterje à 85, 98 kr., frt 1.10, 1.20, 1.30, 1.35, 1.40, 1.45, 1.50, 1.55, 1.60.
Serge-selyem imprimé, remek mintákban, méterje à frt 1.90, 2.30.

Mélyen leszállított árak:

Tiszta selyemszövetek, méterje előbb frt 1.15, most 50 kr.
» façonné » 1.40, » 85 »
» selyemtaffet rayé » 1.55, » 85 »
Legutolsó divat: Pepita tiszta selyemszövetek minden színben, méterenként à 98 kr., frt 1.30, 1.40 stb.

Lessner D.

áruháza

BÉCS, VI., Mariahilferstrasse 81—83.

Vidékre mintagyűjtemények és képes árjegyzékek, melyek a legutolsó ujdonságokat tartalmazzák, kívánatra készséggel ingyen és bérmentve.